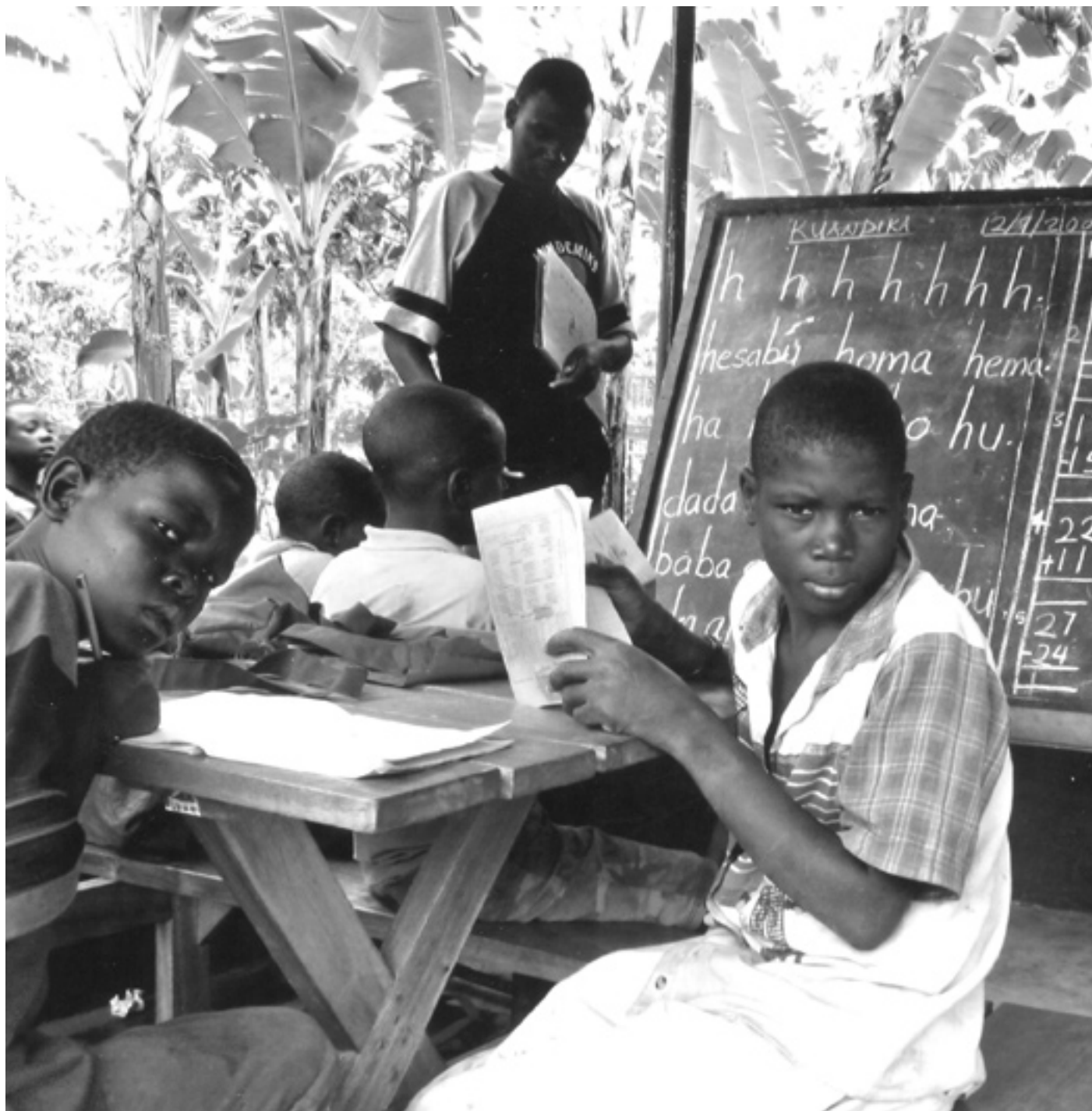

HABARI

INFORMATION OM TANZANIA

37 årg

Nr 4 2005

Tema: Demokrati och utveckling

Ur innehållet: Jordbrukets utveckling - Flerpartisystemet - Korruption - Valet på Zanzibar

TIDNINGEN HABARI

utges av

SVENSK-TANZANISKA FÖRENINGEN SVETAN

REDAKTION **e-post: habari@svetan.org**
Lars Asker, redaktör **tel 08-38 48 55 (hem), 08-685 57 30 (arb)**
mobil 0705 85 23 10
Friherregatan 133, 165 58 Hässelby

Oloph Hansson **tel 08-88 36 64 (hem)**
Tantogatan 67, 118 42 Stockholm

Eva Löfgren **tel 08-36 48 88 (hem), mobil 0702 11 98 68**
Sten Löfgren **tel 08-36 48 88 (hem), mobil 0708 90 59 59**
fax 08-760 50 59
Enköpingsvägen 14, 175 79 Järfälla

Ingela Månsson **tel 08-580 120 53**
Idungatan 7, 113 45 Stockholm

Jennifer Palmgren **tel 08-605 50 58**
Folkungagatan 63, 116 22 Stockholm

Folke Strömberg **tel 08-91 73 27 (hem), 08-5082 9489 (arb)**
Årstavägen 113, 120 58 Årsta

PRISUPPGIFTER 2005

SVETAN-medlemskap inkl HABARI	250 kr
Familjemedlem exkl HABAR	150 kr
Ungdomsmedlemskap	125 kr
Prenumeration HABARI	225 kr
Enstaka HABARI	50 kr

(äldre nummer pris efter överenskommelse)

Betala in korrekt belopp på SVETANs postgiro 35 95 50-1 – ange på talongen vad som önskas.

ÄMNESOMRÅDEN i tidigare HABARI

3/93 Tanzania på Skansen	4/99 Media, Skulptörskolan
4/93 Sjukvård	1/00 Nyerere, Barbro, Utbildning
1/94 Blandat	2/00 Tanzaniabilden, Förlag
2/94 Utbildning	3/00 AIDS, Utbildning, Resor
3/94 Blandat	4/00 Mama Barbros skola, Litteratur
4/94 Religion	1/01 Dar es Salaam
1/95 Sv bistånd. Demokrati	2/01 Zanzibar
2/95 Människans ursprung, Safina	3/01 Utbildning, AIDS, Zanzibar
3/95 Blandat	4/01 Swahili
4/95 Valet	1/02 Uhuru 40år, JOHA, skulptörproj.
1/96 Valet m m	2/02 AIDS, IT, JOHA Trust
2/96 Musik. Bistånd. Bibl.	3/02 Bagamoyo, Missionssjukvård
3/96 Ngorongoro. Karagwe	4/02 Slavrutten, ekonomisk reform
4/96 Bistånd. Litteratur	1/03 Lake Victoria med kringområde
1/97 Skulptörskolan	2/03 Kilimanjaro
2/97 Musik	3/03 Stödorganisationer, Tingatinga
3/97 Afrikaimport, Konst, Usangi	4/03 Urbanisering
4/97 Kvinnor, Fack, Landsbygd	1/04 Lokala språk och kulturer
1/98 Kultur, Flyktingfrågor	2/04 Musik
2/98 Natur o resor	3/04 Gruvnärigen
3-4/98 Jubileumsnummer	4/04 HIV / AIDS
1/99 Symposium/Nykterhet	1/05 Resor, turism
2/99 Ekonomi, Årsmöte, Resor	2/05 Forskning
3/99 Presidentbesök	3/05 Konst och kultur

Kopior på enstaka HABARI-artiklar kan beställas från redaktionen – kontakta Lars Asker. Eftertryck eller utdrag ur artiklar får endast ske med författarens tillstånd. Citera oss gärna, men ange källan!

Omslag: Utbildning är en grund för demokratin. Gatubarn undervisas på Tumaini-hemmets veranda. Foto: Maria Jerkland - Åberg

Persson Offsettryck, Stockholm 2005, ISSN 0345-437
Tryckt på miljövänligt papper

sid 2 - Habari 4/2005

SVETAN

www.svetan.org

BOX 22003

104 22 STOCKHOLM

e-post: info@svetan.org

STYRELSE

e-post: styrelsen@svetan.org

Fredrik Gladh, ordförande

tel 08-768 36 77 (hem)

mobil 0705 81 34 53

Carina Sundqvist, sekreterare

Ann Lorentz - Baarman, kassör

Lars Asker, ledamot

Katarina Beck - Friis, ledamot

Marie Bergström, ledamot

Sten Löfgren, ledamot

Berit Rylander, ledamot

Bo G Sundahl, ledamot

Susanne Sundell-Lecerof, suppl

Olle Wallin, suppleant

*

LOKALREPRESENTANTER

Gunilla och Ronny Lundberg

Storgatan 86, 903 33 UMEÅ

tel 090-12 97 92

Olle Wallin

Gussarvsgatan 16A, 776 30 Hedemora
tel 0225-12 807, mob 070-2255057

Torbjörn Klaesson

Lillmossev 49, 663 42 HAMMARÖ
tel 054-52 23 64

Rehema Prick

Åtorps Björkv. 7, 443 31 LERUM
tel 0302-154 13

TANDALA c/o Bo Sahlée

Fersens väg 20, 211 42 MALMÖ

*

Svetans stödprojekt för

Skulptörskolan

Postgiro 465 9945-2

Projektkoordinator Sten Löfgren

E-post: sten@svetan.org

Skulptörskolan

P O Box 89

Bagamoyo, Tanzania

E-post: bmsculpt02@hotmail.com

alt. batrentz@yahoo.com

*

Tanzanias ambassad

tel 08-503 206 00 /01

Wallingatan 11

Box 7255, 111 60 STOCKHOLM

E-post: mailbox@tanemb.se

www.tanemb.se

ORDFÖRANDENS SPALT

Utmaningar för demokratin

I Tanzania har nu flerpartisystemet fungerat i över 10 år. Fortfarande är Chama Cha Mapinduzi (CCM) dominerande och än ser ingen opposition ut att kunna hota dem i unionen eller på fastlandet. Men den svaga oppositionen är en fara även för CCM. Risken finns att partifolket kvävs av sin egen känsla av självgodhet. Att de upplever sig odödliga och därför har all rätt att genomföra de beslut de vill utan att lyssna av folkets röst eller opinion. Till slut blir besluten helt fjärrade från folkets verklighet. Demokratin blir verklig först då det finns en levande dialog mellan folket och regeringen även under mandatperioden.

Demokrati kräver också att folket känner trygghet och tillit till staten. Det juridiska systemet och rättsväsendet är viktigt som statens grund. Men rättsväsendet i Tanzania är ett av dess största problem, även om högsta domstolen åtnjuter stor respekt både bland politiker och allmänhet. Sålunda är folk återhållsamma med att använda rättsväsendet för att kräva sina rättigheter. Rättsprocessen tar alltför lång tid, är för dyr och framför allt osäker på grund av utbredd korruption inom rättssystemet. Det blir de rika och inflytelsesrika personernas rätt som gäller. Demokratin blir därmed kraftigt reducerad.

Korruption inte bara inom det juridiska systemet utan inom hela staten och även näringslivet undergräver all form av utbyte mellan staten och dess befolkning. Tilliten försvinner i relationerna vilket gör att möjliga strategier för ekonomisk och samhällelig utveckling inte fungerar. Utvecklingen blir inlåst inom korruptionens ramar.

Dessa är några utmaningar som Tanzania måste klara av för att verkligen kunna säga att demokratin är säkrad.

Höstmötet

Den 16 november hade Svetan möte i ABFs lokaler om valet och demokratins utveckling. Anslutningen visar att vi denna gång valt ett ämne som intresserar många. Det bestående intrycket blev att trots problem går utvecklingen i rätt riktning.

I detta nummer:

Demokrati, val och utvecklingspolitik

Innehållet i det här numret av HABARI består till stor del av referat av föredrag som hölls vid ett seminarium på Nordiska Afrikainstitutet under ett par dagar i början av september i år. Seminariet hade rubriken "Tanzania – a critical analyses". Det arrangerades av Afrikainstitutet tillsammans med lantbruksuniversitetet i Uppsala och finansierades av Sida. Initiativtagare var professor Kjell Havnevik och Afrikainstitutets direktör Lennart Wohlgemuth.

Utredning och analys

Seminariet ställde frågor om grundvalen för de positiva tecknen på utveckling i Tanzania de senaste 10 åren. De politiska och ekonomiska reformer Tanzania har genomfört har hållits fram som exempel för andra. Ger de förändringar som genomförts bara tillfälligt positiva effekter eller har grundläggande förbättringar skett?

Seminariet byggde på tre teman:

1. Jordbruk, naturresurser och landsbygdsutveckling.
2. Hur samhället regleras och styrs och demokratiseringen.
3. Relationerna till biståndsgivarna och reformprocessen.

Inom varje tema hölls ett antal föredrag som följdes av diskussioner. Totalt nio uppsatser behandlades. Alla nio kan av bland annat utrymmesskäl inte refereras i HABARI.

Landsbygdsutveckling

Eftersom en mycket stor andel av Tanzanias befolkning fortfarande är beroende av utvecklingen på landsbygden har Kjell Havneviks synpunkter en given plats. Han ställer frågan hur de senaste årens reformer påverkat utvecklingen. Svaret måste bli: Mycket litet!

Produktiviteten inom lantbruket har bara ökat marginellt sedan den stora nedgången under 1970- och 1980-talen. På seminariet kompletterades Havneviks bild av Rune Skarstein (refereras inte) som visade att den ekonomiska liberaliseringen inte har lett till någon väsentlig ändring i jordbruksproduktionen. Produktionen per capita av säd för konsumtion har stagnerat eller minskat under den tid liberaliseringen pågått.

En föreläsning av Gerald Monela som inte heller refereras här handlade om skogsbruket. Han pekade på en rad problem som måste lösas innan skogsbruket kan bidra på något väsentligt sätt till att täcka landsbygdsbefolkningens försörjningsbehov.

En notis längre bak i tidningen ger en kort introduktion till Aida Isinika's och Khamaldin Mutabazi's uppsats om kvinnors rätt till jorden.

Good governance

Brian Cooksey's uppsats om korruptionen refereras liksom också Jonas Ewalds och Mohammed Bakaris uppsatser om demokratiseringen. Bakaris uppsats från Zanzibar kan vara särskilt intressant att läsa eftersom valet där nu har genomförts och valövervakare från olika håll gett sin syn på såväl förberedelserna som själva valet. Några säger att det gick bättre än de två föregående, medan andra säger att manipulationerna och våldet är orsak till frågetecken även denna gång. Valet på fastlandet har skjutits upp eftersom vicepresidentkandidaten från CHADEMA avlidit några dagar före den utsatta valdagen den 30 oktober. Ny dag för valet är den 14 december. För närvarande diskuteras i pressen om utgången av valet i Zanzibar kommer att påverka valet på fastlandet.

Partnerskap

På seminariet gav Jarle Simonsen en mycket kritisk bild av Tanzanias utvecklingssamarbete med bland annat de nordiska länderna från 1960 fram till mitten på 1990-talet. Perioden som följde diskuterades av professor Samuel Wangwe. Han ger en ganska positiv bild av hur samarbetet utvecklats inom ramen för det s k partnerskapet men konstaterar också att mycket av vad som överenskommit är ogjort. Hans föreläsning refereras.

Få förändringar

I tidskriften News from the Nordic Africa Institute (Nr 3, 2005) sammanfattar Kjell Havnevik seminariet. Han skriver att Tanzanias vilja att följa råd när det gäller politiska och ekonomiska reformer har medfört mycket positiva omdömen från internationella organ och biståndsgivare. Slutsatsen från seminariet är emellertid att omdömena ännu inte kan stödja sig på verkliga strukturella förändringar i fråga om ekonomi, produktivitet och ökande inkomster. Omdömena kan inte heller stödja sig på en förändring av den nationella politiken. Den ger fortfarande inte landsbygden förutsättningar för dynamisk utveckling. Han frågar sig om den utveckling som kan iakttas på landsbygden inte är mer av överlevnadskaraktär och mindre av det slag som stödjer förändringar som stödjer en bred fattigdomsreducerande ekonomisk utveckling.

Redaktionen

För er som är intresserade av mer info om och bilder från valet, kandidaterna och valkampanjen hänvisas till internet:

www.uchaguzitanzania.com

Deltagare vid Nordiska Afrikainstitutets seminarium: Kjell Havnevik, Jonas Ewald, Muhammed Bakari och Brian Cooksey

Jordbruket nyckel i kampen mot fattigdom

Jordbrukets roll i utvecklingen av Tanzanias ekonomi var huvudtemat i en föreläsning av professor Kjell Havnevik vid det seminarium om Tanzania som han tagit initiativ till hos Nordiska Afrikainstitutet i slutet av september.

Havnevik inledde med en rundmålning av Tanzanias efterkoloniala historia.

Landet under Nyerere hamnade under 70-talet i ökade ekonomiska svårigheter med avtagande jordbruksproduktion delvis på grund av försämrad världskonjunktur delvis på grund av en misslyckad inhemsk politik.

Under nedgångsperioden genomfördes dessutom ett antal dåligt fungerande biståndprojekt: Pappersfabriken i Mufindi med stöd från Sverige, fiskeriprojektet Mbegani med norsk bistånd och nio cashewnötfabriker med stöd från Världsbanken, Italien m fl. De flesta av dessa biståndprojekt hade en teknologi som Tanzania inte själv kunde hantera. Ofta var teknologin som valdes fel, när fabriken väl stod beredd att producera blev det ett mycket lågt kapacitetsutnyttjande. 6 av de 9 cashewnötfabrikerna togs aldrig i bruk därför att volymen av cashewnötter sjönk från 140 000 ton till ungefär 40 000 ton under den period som fabriken byggdes. Trots detta tvingades Tanzania att till Världsbanken och andra kreditorer återbetala de lån som hade tagits för att bygga fabriken. Det var först under uppgörelsen om skuldlättnad för Tanzania som skulderna avskrevs. Landet hade då i en period av djup fattigdom tvingats betala på sina dåliga lån i 30 år.

Vem bar ansvaret?

Vem har då ansvaret för alla dessa dåliga biståndprojekt? Kunde Sida, NORAD och Världsbanken dra igång dem utan tillstånd från tanzaniska myndigheter. Nej, tillstånd behövdes. T.ex. i fallet med pappersfabriken i Mufindi tyckte många medlemmar av Sidas styrelse att projektet var dåligt. Man beslutade då att skicka styrelseordföranden till Tanzania att som enda ärende fråga Nyerere om Tanzania verkligen ville ha projektet. Svaret blev ja och fabriken byggdes.

I relationen mellan Norge och Tanzania fanns ett liknande fall, en stor damm och ett vattenkraftprojekt vid Stiegler's Gorge. Norge hade finansierad planeringen av bygget i närmare 10 år, men anade oråd när allt flera röster höjdes för att miljömässiga och ekonomiska hänsyn inte hade tagits. Fokus låg på produktion av elektrisk energi till lägsta möjliga kostnad. Den norska delegation, som 1978 reste till Tanzania för att diskutera projektet med Nyerere, fick

höra att Tanzania prioriterade projektet och att landet önskade att allt norskt bistånd, också det som gick till de sociala områden, skulle styras över till implementering av kraftprojektet. Den ekonomiska krisen och Världsbankens ovilja att stödja ett projekt av denna karaktär, sänkte projektet. Slutsatsen måste bli att ansvaret för biståndens låga kvalitet på 1970-talet får bäras av både givare och mottagare. Det kan verka som att en allians hade etablerats på 1970-talet mellan biståndsgivare och mottagaren, dvs. staten. En allians som i liten grad tog hänsyn till de behov som befolkningen på landsbygden hade.

Marknadsmodell genomdrivs

De tilltagande ekonomiska svårigheterna ledde till att Världsbanken, valutafonden och biståndsgivare pressade Tanzania att överge den ekonomiska och sociala modell som Arushadeklarationen utvecklats till och övergå till ett mer marknadsanpassat system. Fokus lades på produktiva sektorer och mindre stöd till undervisning och sociala sektorer. Hellre än att acceptera en modell som låg kapitalismen nära avgick Nyerere som president 1985.

Men inte heller strukturanpassningen gav de förväntade resultaten konstaterade Havnevik:

- Jordbruksproduktionen fortsatte att variera med väderförhållandena. Världsbanken och andra observatörer kom så småningom underfund med att det inte enbart handlade om att "hitta" de rätta priserna. Institutionella aspekter var också var mycket viktiga. Den marginaliseringsprocess som strukturanpassningen medförde löste inte fattigdomsproblemet. Resultatet blev

*Bure Garden Group plantskola för träd i Mukunu Villige, Ukerewe.
Foto: Amerikanska ambassaden*

att nästa program också fick en social komponent och att kraven också inkluderade institutionella ändringar i statsapparaten och den del som relaterade till jordbruket.

Världsbanken lanserade också i sin stora afrikarapport från 1989 begreppet "governance" som fokuserade på en mera effektiv stat som kunde etablera regelverk vilka kunde ge den privata sektorn större utrymme.

Fler partier kom sent

Diskussionen om demokratisering i Tanzania kom igång först i början av 1990-talet när Berlinmuren fallit och kraven på demokratisering hade rests i många afrikanska länder, t.ex. Kenya och Zimbabwe som hade ett relativt starkt civilt samhälle. I Tanzania och andra mer socialistiskt orienterade regimer, kom initiativet till demokratisering från regimen själv. I Tanzania öppnade Nyerere i februari 2001 för diskussionen om ett flerpartisystem med kommentaren: "When you see your neighbour being shaved (Kenya) you have better wet your beard, otherwise you will have a rough shave". Nyerere såg vad som skulle komma.

Regeringen etablerade den s.k. Nyalali-kommisionen. Den reste kors och tvärs i landet och diskuterade med folk vilket politiskt system som vore det bästa för Tanzania. Kommissionen tolkade sina diskussioner som om folket önskade ett flerpartisystem och lade fram denna rekommendation till regeringen 1992. Samtidigt lade den fram konkreta förslag till hur konstitutionen måste ändras för att stödja ett flerpartisystem. De första demokratiska valen i Tanzania hölls i oktober 1995 och Benjamin Mkapa valdes till president. Men ändringarna i konstitutionen genomfördes bara i viss grad. Mkapa annonserade omedelbart en kraftfull kamp mot korruption (Se separat artikel). Men bara en del av de förslag som lades fram implementerades av regeringen.

Stödet till demokratiseringsprocessen och kampen mot korruptionen blev därför inte så kraftfullt som Nyalali- och Wariobakommissionerna rekommenderade. Lika fullt kom de att vara viktiga förutsättningar och drivkrafter för Mkapas regim. Den var mycket mera disciplinerad än Mwinyis och efterhand ökade förtroendet för Mkapa från valutafonden/Världsbanken och biståndsgivarna.

Biståndet samordnas

Redan 1996 ingick de nordiska länderna och Tanzania ett partnerskap om biståndet. Den s.k. Helleiner-studien gav riktlinjer för hur Tanzania och

biståndsgivarna skulle kunna etablera ett större förtroende för varandra genom dialog och uppföljning av beslut. Snart följde fattigdomsreduktionsstrategier, strategier för politikutformning och för dialog och ett mera samlat grepp om biståndet. Den tillit som ingavs genom dessa ändringar banade också vägen för nya former för biståndet. Hellre än att alla biståndsgivare skulle driva sina projekt, som ofta var dåligt koordinerade i relation till andra givare och staten, beslutades att samordning av biståndet genom ett sektorsgrepp (sector wide approaches) och gemensam finansiering (basket funding) vore bättre. Detta skulle också kopplas till en ökande grad av budgetstöd till den tanzaniska staten.

Konsekvenserna av den nya "biståndsansikten" blir att projekt och program utfasas och att biståndet hellre ges till olika ministeriers sektorsstrategier och statens överordnande strategi för fattigdomsreduktion (som numera är i sin andra fas). Budgetstödet ger staten ett större spelrum för egna planer. Dialogen med biståndsgivarna rationaliseras och lägger mindre krav på statens resurser för diskussion och samordning. Strategier på lägre nivå skall präglas av decentralisering av beslutsmyndigheter. Resurser i första hand gå till distriktsadministrationen.

Småbönder i kläm

Strukturanpassningsprogrammet medförde ingen förbättring av jordbruksproduktionen. Liberaliseringen tog bort subsidier till handelsgödsel och transport och även till konsumenterna. Det statliga marknadssystemet upphörde och privata handelsmän tog över. Konsekvenserna för många områden, i första hand de marginella, var att det blev svårare att få tillgång till marknaden och att komma åt insatsvaror.

De utökade avgifterna för skolgång och medicin under 1980- och 1990-talet, parallellt med en kraftfull ökning på insatsvaror som inte motsvarades av liknande ökning för jordbruksprodukterna, försatte många småbönder i ett svårt ekonomiskt läge. Responsen kan avläsas i en ändrad sammansättning av jordbruksprodukterna mellan olika regioner och dessutom en förskjutning till grödor med kortare växttid så att inkomsterna från jordbruket skulle komma snabbare för att bemöta kommersialiseringen av landsbygden.

En annan utveckling var en utökad diversifiering bort från jordbruket och till andra ekonomiska aktiviteter på landsbygden, handel, hantverk, småindustri och dessutom migration till andra områden. Denna diversifiering sker över hela landet och i stort kan den ses som en strategi för överlevnad hellre än en medveten strategi för produktionsprioriteringar som kan befrämja produktivitet och produktiva reinvesteringar.

"Först när bönderna har utvecklat sina organisationer och möjligheter att förvara ett överskott i produktionen på ett bra sätt kan prisliberaliseringen stödja produktivitetens utvecklingen i jordbruket och bidra till en diversifiering på landsbygden som syftar till utveckling och inte enbart överlevnad."

Professor Kjell Havnevik vid Nordiska Afrikainstitutet och Sveriges Lantbruksuniversitet, Ulltuna

Lokala initiativ viktiga

Dynamiken på landsbygden har också givits större spelrum av denna process i riktning mot demokrati, deltagande, decentralisering och självbestämmande som har utvecklats på globalt nivå sedan början av 1990-talet. Inom biståndsprojekt i naturresurssektorn kan man observera många positiva resultat. Ett exempel är Babati där Sida stöder lokal förvaltning av skog. Ett annat exempel finns i Shinyanga där Norad stöder agro-forestry aktiviteter inom Hashi, som bygger på traditionella och lokala institutioner och kunskap. Ett gemensamt drag för det positiva utfallet är att lokalbefolkningen involveras och driver utvecklingen genom egen kunskap och de lokala institutioner de själva har ett inflytande över. En rad regionala utvecklingsprogram har etablerats i Tanzania enligt dessa principer. Gemensamt för de flesta är dock att de inte har verkat tillräckligt länge för att man kan dra slutsatser som kan ge grund för en uthållig förvaltning av naturresurser och land.

Enligt den nya biståndsansikten kommer alla dessa biståndsprogram och projekt som implementeras med stöd från bistånd, ministerier, distriktsadministrationen och utländska och lokala konsulter att fasas ut inom få år. Insikterna kring mekanismer om lokal dynamik och förutsättningarna för att dessa leder till en uthållig landsbygdsutveckling kommer därför sannolikt att gå förlorade. Det är därmed en risk för att dialogen på nationell nivå mellan den tanzaniska regeringen och biståndsgivare inte kommer att tillräckligt ta del av insikter om problem och möjligheter på gräsrotsnivå.

Avslutande reflektioner

Varken den postkoloniala eller den marknadsbaserade utvecklingsmodellen har medverkat till en uthållig förvaltning av naturresurser och produktivitetshöjning i jordbruket. Någon strukturell ändring i den tanzaniska ekonomin har heller inte skett. Fortsatt är jordbruket dominant, och industrisektorn har inte fått en större betydelse. De sektorer som växer till viss grad är turism och mineralsektorn, men i dessa sektorer är det ett stort utländskt inflytande och den tanzaniska staten har svårt att få del av sin rättmätiga del av överskottet. Avskogning och erosion är stora ekologiska och miljömässiga problem. Fattigdom och korruption på högre nivå ökar dessa problem.

Erfarenheterna från en rad biståndsprojekt och program har visat på möjligheter att vända utvecklingen speciellt inom naturresursförvaltning. Småbönderna är villiga att samverka med myndigheterna på dessa områden om de ges en rimlig ersättning för det arbete och den kunskap de bidrar med. Det är tecken som visar på att biståndet kan fungera mycket positivt om det tar vara på och respekterar lokal kunskap och institutioner och bygger utvecklingen på denna grund. Detta reducerar den osäkerhet som bönderna har ställts inför genom de många och snabba ändringar i statliga strukturer och institutioner som berör jordbruket och landsbygden.

Min bedömning är att ändringarna i biståndsansikten kommer för tidigt eftersom dess grund är instabil. Statsadministration har förbättrats under Mkapa. Men ministerierna som borde vara drivkrafterna inom de olika sektorerna har fortfarande stor brist på kompetent personal och goda planer och strategier för att stödja lokala förändringsprocesser. De övergripande strategierna som syftar till fattigdomsreduktion är inte tillräckligt informerad om den lokala dynamiken och relationerna mellan gräsrotterna och högre administrativa nivåer. Kompetens, kunskaper och attityder på distriktsnivå tar lång tid att ändra om syftet är en långsiktig och uthållig landsbygdsutveckling.

Demokratiseringen om den sprids till landsbygden ger möjlighet att ställa krav på myndigheterna underifrån. Detta är en av de viktigaste förutsättningarna för landsbygdsutvecklingen. Bistånd som stöder demokratisering, organisering och respekt för landsbygdsbornas kunskap och institutioner behövs i tillägg till ny kunskap och teknik.

Amerikanske ambassadören Michael Retzer besöker odling av anti-malaria plantan artemesia i Engalauni byn nära Arusha

Viktigt att kunna lagra

Marknadens roll för jordbruk och landsbygd är central, men marknaden måste ge stöd och stimulans för utökad produktion och produktivitet. Prisvariation som följd av ekonomins liberalisering har lett till större osäkerhet för småbönderna. Deras osäkerhet kan minskas genom att producentpriserna fastställs före plantering. Först när bönderna har utvecklat sina organisationer och möjligheter att säkert förvara ett överskott i produktionen kan

prisliberaliseringen stödja produktivitetens utvecklingen i jordbruket och bidra till en diversifiering på landsbygden som syftar till utveckling och inte enbart överlevnad. Utökad säkerhet kring jordäggandet är också viktig och speciellt för kvinnorna som står för en stor del av mat- och jordbruksproduktionen. Den formaliseringsprocess av jordäggandet som nu drivs av deSoto och den tanzaniska regeringen kan lösa endast några av de komplexa problem som säkerhet kring jordäggande och fattigdomsreduktion på

landsbygden kräver. Processen kan å andra sidan betyda större osäkerhet och nya konflikter för småbönder.

Stöd för en långsiktig och uthållig jordbruks- och landsbygdsutveckling kräver ändringar på alla nivåer: globalt, nationellt och lokalt. Det krävs dessutom en ansats i utvecklingen och biståndet som omfattar jordbruket och landsbygden. De problem som Tanzania och Afrika står inför kan inte lösas av landsbygden ensam.

Sammanställt av Oloph Hansson

Ännu inget fungerande flerpartisystem

Tanzania är ett intressant undantag; ett land som har förmått att utveckla en rimlig stabilitet och nationsbildning i en omgivning där flertalet av grannarna är eller har varit härjade av konflikter. En relativt anständig stat med betydande legitimitet har byggts upp trots svåra ekonomiska villkor, ett komplext multikulturellt samhälle ärvt från den brittiska och tyska kolonialtiden.

Kan Tanzania behålla sitt goda rykte i tider av dramatiska förändringar där klyftan ökar mellan dem som omfattas av tillväxt- och moderniseringsprocessen och de som är utestängda? Frågan ställdes av Jonas Ewald, freds- och utvecklingsforskare vid Göteborgs universitet vid ett seminarium i Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala i slutet av september.

Tanzania har en av de snabbast växande ekonomierna i Afrika med en tillväxt på 6,7 procent 2004. En medelklass växer fram och utnyttjar de möjligheter som öppnats inom främst turism, gruvbrytning och byggnadsindustri. Men för en majoritet av befolkningen har de ekonomiska reformerna ännu inte inneburit minskad fattigdom och ökade möjligheter. De oroligheter som då och då brutit ut vid en del moskéer i Dar es Salaam och krisen på Zanzibar indikerar de starka spänningar som finns inom Tanzania i dag.

Utvecklingen kan förklaras med;

att demokratiseringsaspekten försumrades när de ekonomiska reformerna planerades,

att de ekonomiska reformerna har uteslutit och marginaliserat stora grupper som samtidigt fått stegrade förväntningar vilka kan skapa ett vida spritt missnöje,

att administrativa reformer stärkt central och lokal teknokrati men inte parlamentarisk och politisk kontroll.

Teknokraterna dominerar de politiska församlingarna. Det regerande CCM har

snarast stärkt sin ställning och har efter valet 2000 en dominans på 90 procent i parlamentet.

Ekonomi

Tanzania är vid sidan av Burundi det mest jordbruksberoende landet i Östafrika. 70 procent av befolkningen bedöms bo på landsbygden och mer än 50 procent lever i fattigdom.

Å andra sidan har landet uppnått en ekonomisk stabilitet, tillväxten per capita ledde till att Tanzania var ett av de första länderna att kvalificera sig för nedskrivning av dess utlandsskuld, men denna positiva utveckling har ännu inte sipprat ned till den stora majoriteten av befolkningen. Delvis beror det på att de växande sektorerna som gruvbrytning och turism inte ger många möjligheter till inkomst för de många.

Politiken

Tanzania är fortfarande i början av övergången från ett enparti- till ett flerpartisystem. De formella och informella demokratiska institutionerna är svaga. Det regerande partiet karaktäriseras av stark central makt, personliga nätverk med täta förbindelser till administrationen på olika nivåer. Enpartikulturen präglar fortfarande delar av partiet och administrationen. Regeringspartiet CCM är visserligen delat i tre fraktioner där Kikwete representerar det nya, Malaceala är den gamle hårdingen och Mkapa framstår som Nyereres man men konkurrensen inom partiet är begränsad.

CCM är formellt avskilt från regeringsstrukturerna men gamla band både formella och informella mellan partiet och administrationen finns kvar. Så är exempelvis alla nyckelfunktioner i administrationen tillsatta och därmed beroende av presidenten.

Tanzania har 17 registrerade partier. Fem av dessa har en liten representation i

parlamentet. Ingen verklig utmaning finns mot det regerande partiet, särskilt inte på landsbygden där oppositionspartierna saknar resurser att bygga upp en organisation på distrikts- och lokala nivåer. Inget starkt landsomfattande parti har vuxit fram. De flesta småpartierna saknar dessutom ett heltäckande och realistiskt program. De är alla baserade på individer och har en smal social bas i städerna.

Medierna

Utvecklingen av medierna var kraftig under 90-talet. I dag finns mer än 100 morgon- och kvällstidningar, flertalet dock med mycket begränsad spridning. En del är tillgängliga i flertalet städer dagen efter det att de tryckts i Dar es Salaam. Lokala tidningar växer fram. De spelar en roll som röst för opposition, enskilda medborgare och intressegrupper. De bidrar också till upplysning inte minst när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter.

Internet och e-post har startat att göra global information tillgänglig. Internetkaféer finns i flertalet regionala centra och i en del distrikt. En undersökning år 2000 bedömde att Dar es Salaam hade över 1000 internetkaféer och att Tanzania är ett av de mest datoriserade länderna i Afrika. Regeringen har även utvecklat en ny ITC-strategi.

Den regeringsägda radion har en ny organisation som mot betalning kan sända program med andra synpunkter än CCM:s. I praktiken har reformen enligt oppositionen begränsad betydelse då den saknar resurser att köpa radiotid. Ett antal konkurrerande radiostationer har etablerats de flesta ägda av religiösa eller kommersiella företag som ger litet utrymme åt politisk debatt. Televisionen är fortfarande begränsad till större städer och välbärgade områden.

De flesta tidningar tenderar att domineras av sensationsjournalistik. Utbildningen av journalister är relativt låg liksom lönerna

och statusen. Det gör många journalister sårbara för ekonomiska och andra påtryckningar.

Pressfriheten är relativt hög på fastlandet men 1967 års medielag gäller fortfarande. Journalister - och allmänhet - har ingen rätt att ta del av information från offentliga organ. Det är olagligt att ta emot information från en tjänsteman som inte är auktoriserad att göra det.

Rättsväsen

Rättsväsendet är relativt oberoende av den verkställande makten. Rättssystemet är ett lapptäcke av olika tillägg till den gamla enpartikonstitutionen och saknar resurser. Sedvanelagar, skrivna lagar och engelsk vedertagen praxis har samma status utom vid tvister då den skrivna lagen gäller. Bristen på utbildad och tillräcklig personal med rimliga löner öppnar systemet för godtycke och korruption på alla nivåer. Resursbristen gör dessutom många legala processer oförutsägbara och långsamma. Det leder till orimligt långa häktningstider och kan även bromsa kommersiella aktiviteter. De fattiga människorna känner ofta inte till sina rättigheter och har inte råd med rättslig assistans.

Flera rättsliga reformer är på väg men processen har varit långsam.

Demokratisk kultur

Den demokratiska kulturen är inte välutvecklad vare sig inom regeringspartiet, samhället, de politiska partierna eller inom de mer än 10.000 enskilda organisationerna som alla präglas av en elitistisk attityd. En kultur av dominans och beskydd präglar samhället från toppen ned till hushållsnivå, en situation som inte är unik för Tanzania. Säkerhetspolisen, Usalima wa Taifa med öknamnet "shu, shu, shu" (hyssj, hyssj) uppfattas bland allmänheten ha ett utbredd nätverk och rapportsystem. Folk i allmänhet uttrycker frimodigt sina åsikter men är samtidigt försiktiga med att kritisera regering eller ledare på olika nivåer om en misstänkt säpoagent finns i närheten. Det kan vara kvarlevor från enpartitiden utan förankring i dagens situation. Lokala politiker är dock regelbundet kritiserade för att använda sin makt att undertrycka kritik. En affärsman kanske inte får sin licens förnyad eller är rädd för att det inträffar.

Även på detta område sker gradvisa förändringar. Presidenten har varit angelägen att skynda på reformer i syfte att skapa en mer demokratisk kultur. I samband med presidentens månatliga tal där han kommenterar olika frågor har ett feed back-system utvecklats där medborgarna kan kommentera talet.

Valen

Tanzania har under åren framgångsrikt genomfört en lång rad val alltifrån

"Tanzania är fortfarande i början av övergången från ett enparti- till ett flerpartisystem. Det regerande partiet karaktäriseras av stark central makt, personliga nätverk med täta förbindelser till administrationen på olika nivåer."

Jonas Ewald, freds- och biståndsforskare vid Göteborgs universitet.

kolonialtiden fram till i dag. Den gamla enpartilagarna har dock aldrig ersatts utan anpassats till ett flerpartisystem. Flera lagar inskränker aktiviteter hos oppositionspartierna och medierna. Till det kommer att oppositionspartierna har mycket begränsade resurser. Under perioden 1995 - 2000 anslog regeringen ett partistöd baserat på partiernas representation i parlamentet. Med den kolossala övervikten i parlamentet fick CCM lejonparten av medlen och ökade sitt ekonomiska övertag mot oppositionen. Det största oppositionspartiet CUF hade i förra valrörelsen inte råd att trycka mer än 1500 exemplar av sitt valmanifest i ett land med 30-40 miljoner invånare medan CCM skyfflade ut sitt material över hela landet.

Valsystemet

Valsystemet är ett arv från Storbritannien: Parlamentsledamöterna väljs i enmansvalkretsar där vinnaren i varje valkrets tar allt. Systemet har fördelen att det skapar starka regeringar och en enkel mekanism när det gäller att utse parlamentsledamöterna. Svagheten är att den reducerar antalet platser för en redan svag opposition. Resultatet av valsystemet är att CCM i 1995 års val fick 59 procent av rösterna och 80 procent av platserna i parlamentet. I valet 2000 fick partiet 72 procent rösterna och 91 procent av platserna. Med en sådan övervikt har regeringspartiet inga svårigheter att nå de 2/3-delsmajoritet som fordras för ändringar i konstitutionen. Där det

nuvarande systemet ger 186 platser till CCM och 46 till oppositionen skulle ett proportionellt system ge 145 till CCM och 89 till oppositionen.

Ewald konstaterade också;

att stöd till ekonomiska och administrativa reformer måste utformas så att de inte begränsar manövertrymmet för oppositionen, parlamentet, andra politiska institutioner och det civila samhället.

att vägar måste sökas att stärka demokratin bortom valproceduren. Medborgarnas möjlighet att delta i samhällsbygget och en kultur av demokrati måste etableras på alla nivåer,

att även om oppositionspartierna inte är guds bästa barn och har en svag social bas behöver oppositionen som politisk institution stärkas

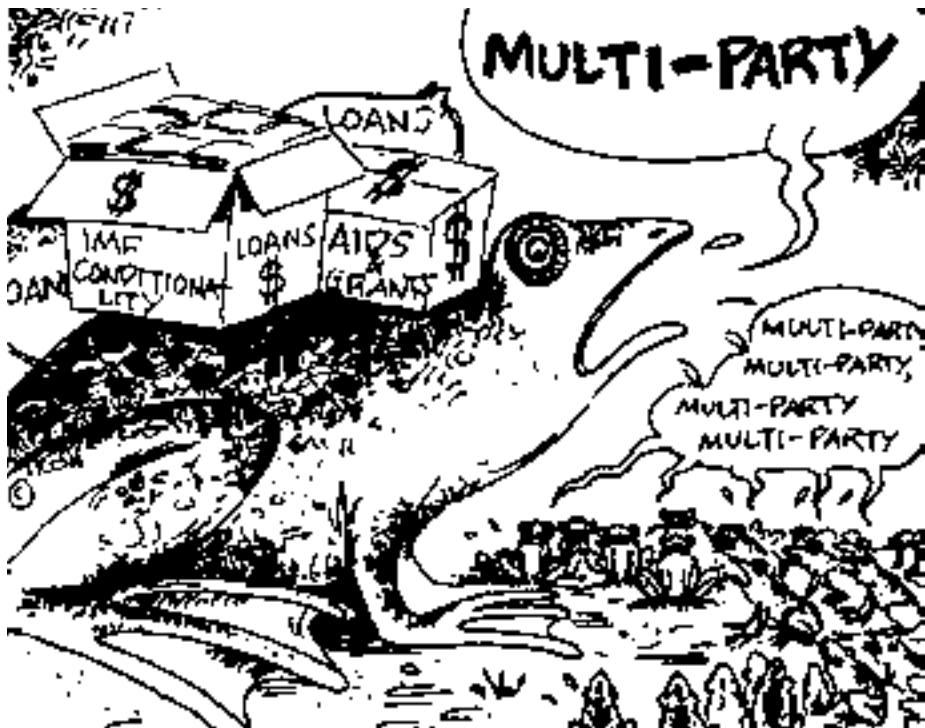
att parlamentet och fullmäktigeförsamlingarna behöver stärkas om de skall kunna matcha den verkställande administrationen

att medbestämmandet i de pågående reformerna av samhällstjänsten behöver ytterligare stärkas

att valsystemet och valkretsarnas storlek tycks bli en viktig fråga när det gäller att skapa ett system öppet för flera

att utan en påtaglig förbättring av den ekonomiska situationen för majoriteten kan det bli svårt att bibehålla en stabil politisk utveckling.

Sammanfattat av Oloph Hansson

Fungerar partnerskap i bistånd?

På Nordiska Afrikainstitutets seminarium höll Professor Samuel Wangwe en föreläsning om partnerskapet som form för bistånd och hur det använts av Tanzanias regering och av biståndsgivarna. Tanzania var bland de första länderna partnerskap prövades på. Professor Wangwe är Policy Adviser Coordination, Presidents Office – Public Service Management. Föreläsningen hade titeln: **Changing Aid Modalities and Tanzanian Development Assistance Partnerships.**

Professor Wangwe inledde med att konstatera att Tanzania är ett av de mest biståndsberoende länderna i Afrika.

Samtidigt har man historiskt sett ansetts föra en självständig politik, inte minst utrikespolitiskt.

Biståndssamarbetet går tillbaka till 1960-talet. Samarbetet med givarna och biståndets effekter har varierat över tiden.

Efter den ekonomiska krisen i skiftet mellan 1970- och 80-talet antogs 1986 ett strukturanpassningsprogram som i stort sett gick ut på att liberalisera ekonomin. För att underlätta processen ökades biståndet efter att ha minskat i början på 80-talet. Om det hela skulle lyckas krävdes emellertid också institutionella reformer. Biståndsgivarna ansåg att regeringen inte var särskilt engagerad i att genomföra sitt program, medan regeringen ansåg att biståndsgivarna la sig i för mycket och undergrävde regeringens inflytande över biståndet. Dialogen försämrades. I detta läge tillkallades en oberoende expertgrupp under ledning av professor G H Helleiner för att analysera situationen och komma med rekommendationer. Professor Helleiners rapport kom sedan att vara utgångspunkt för en dialog mellan regeringen och biståndsgivarna, och i januari 1997 kom man överens om ett nytt sätt att arbeta. Regeringen skulle försäkras om sin ledande roll vid biståndets utformning. Vidare skulle öppenhet, tillförlitlighet och effektivitet karaktärisera biståndsflödet. Det hela sammanfattades 1998/99 i Tanzania

Assistance Strategy (TAS) som fick sin slutliga form år 2002 efter många överläggningar med preciseringar och justeringar. TAS ska vara ett ramverk för partnerskap och definiera den roll resurser utifrån ska spela i Tanzanias utvecklingspolitik.

TAS gav inledningsvis en treårig ram för att stärka koordinationen av biståndet, harmonisering och nationellt ägande av biståndsprocessen. Regeringen och givarna var också överens om att etablera en mekanism för styrning och uppföljning. En Independent Monitoring Group utsågs gemensamt. Gruppens första rapport publicerades i december 2002 och den andra i april 2005.

Blev man en partner?

Regeringens ägande av utvecklingspolitiken och ledarskap för processen har stärkts anser Wangwe. De tanzaniska regeringsorganen är mer bestämda, bättre organiserade och bättre förberedda inför dialogen med givarna. I den andra generationen av landets Poverty Reduction Strategy (PRS) har regeringen utvecklat en klarare syn på sin roll i utvecklingssträvandena. Emellertid är regeringens ägarskap ganska smalt. Så visar exempelvis många sektorministerier en ganska låg nivå av ägande. Ett starkt nationellt ägarskap kan inte begränsas till regeringskretsen anser Wangwe. Det måste innebära ett brett och systematiskt deltagande, visserligen styrt av regeringen men inkluderande det civila samhället, den privata sektorn, distrikt och regioner och med parlamentet inblandat. Givarna får inte vara passiva, men de måste ge mer utrymme för inhemska initiativ. De måste uppmuntra och stödja sådant som leder till bättre beslutsunderlag och en mer balanserad inhemsk beslutsprocess.

TAS har följts av en handlingsplan från 2002/03 som anger åtgärder inom fyra områden: Främjande av regeringens ledarskap; förbättra förutsägbarheten för inflödet av externa resurser; bättre budgetering av biståndsflödena i budgeten; förbättring av den inhemska kapaciteten att samordna biståndet och styra de externa resurserna. Genomförandet av TAS är nu övervakat av en gemensam TAS/Harmonisation

Group. Sektorministerierna är med under finansministeriets ordförandeskap. Man har blivit mer bestämd när det gäller att givarna ska följa landet egna prioriteringar. Trots detta är som sagt sektorministeriernas engagemang fortfarande lågt och styrningen av distrikten och regionerna lämnar en del övrigt att önska. Parlamentets roll i policyprocessen och i utvärderingen av resultat är fortfarande oklar. De tycks vara nöjda med att enbart godkänna budgeten och att godkänna lagstiftning knuten till policies - om det behövs, påstår Wangwe.

De största framgångarna har skett på det ekonomiska planet. En mobilisering av inhemska resurser (bl a skatt) har skett och regeringen tar knappt upp några inhemska lån längre. Förutsättningarna för affärsverksamhet har förbättrats liksom öppenheten - bl a med hjälp av webben.

Regeringen har enligt Wangwe ett antal problem att ta sig an. Ett är att fastlandets och Zanzibars policies inte är samordnade. Man har formulerat sig vid olika tidpunkter utan samordning. Andra problem, som att sektorministeriernas engagemang brister m.m. har beskrivits ovan.

Från TAS till JAS

Kontakterna med biståndets givarkollektiv har rationaliserats och harmoniserats, vilket bl a ska minska Tanzanias administrativa kostnader för biståndet. En för parterna gemensam årscykel anpassad till tidplanen för budgeten tillämpas i större utsträckning än tidigare. Man har rört sig ifrån stela ensidiga (givarstyrda) villkor mot gemensamt överenskomna prioriteringar, som är en integrerad del i regeringens reformprogram. Nu ska en Joint Assistance Strategy (JAS) lyfta TAS till en högre grad av ägande och ledarskap i utvecklingsprocessen,

Gerry Helleiner. Foto Toronto University

berättar Wangwe. JAS är avsett att bli ett brett ramverk för alla inblandade parter (inhemska och externa). Principerna "best practices" i biståndssamarbetet ska förhoppningsvis etableras. Man ser för sig att JAS ska ersätta enskilda givarländers landstrategier.

Haltande decentralisering

Decentraliseringen 1998 av ekonomiska beslut till distrikt och regioner avsåg att möjliggöra för dem att ta en större del i samhällsutvecklingen. På distriktnivå har man gjort vissa framsteg i fråga om omvandling och planering. Förbättrade planeringsrutiner är på väg liksom även enhetlig beskattning. De lokala myndigheterna brottas emellertid med olika regler och rapportrutiner för olika typer av bidrag och fonder. Här måste en samordning till, anser Wangwe.

De som bistår

Givarna har organiserat sig mer formellt än tidigare delvis som svar på TAS och på den s k Romdeklarationen. En viss samordning inom kollektivet är på gång. De försöker nu röra sig från att bara ta del av information till att aktivt arbeta för "best practices" i harmoniseringen. Man söker sig in mot deltagande i policyprocessen. En del regeringstjänstemän är enligt Wangwe i och för sig glada för den effektivisering givarsamarbetet innebär men vill också se en mindre komplicerad dialog och mindre inblandning från givarna.

Det inhemska deltagandet

Inom landet har deltagandet i dialogen om policies trots allt blivit bredare och mer institutionaliserat. En Policyvecka har exempelvis behandlat både nationella och regionala frågor. Motsättningar har minskat och förtroendet ökat. Parlamentariker – även oppositionen – har deltagit i dialogen på olika sätt. Graden av deltagande från såväl parlamentarikerna som massmedia är emellertid svag. Parlamentets inflytande bör enligt Wangwe sträcka sig utöver den årliga budgeten. Det bör utvidgas till att utövas också över planeringen på lång och medellång sikt. Det kan innebära att parlamentet måste få tillgång till resurser för dels forskning och dels tekniskt stöd.

Statens ekonomi

Inom området den Tanzaniska statens budget och redovisning har mycket hänt enligt Wangwe. Styrningen har börjat anpassas efter prioriteringarna. Man är på gång att få kontroll över utgifter och inkomster. Tillgången till informationen (öppenheten) och informationens tillförlitlighet har ökat. Alla regioners administration har datoriserats. Den svaga länken är kvaliteten i budgetprocessen. Budgeten fungerar inte som det verktyg för strategisk styrning och resursfördelning som den ska vara.

Informationsutbytet med givarna om deras betalningar har förbättrats. År 2003 lämnade 70 procent av givarna treåriga betalningsplaner för sitt bistånd och 75 procent av dem rapporterade gjorda betalningar. Metoderna för att spåra och registrera både vad givarna åtagit sig och vad de faktiskt betalat ut har blivit bättre. Utbetalningarna stämmer betydligt bättre överens med åtagandena än tidigare. Nu är givarnas betalningar redan första halvåret uppe i 80 procent av åtagandena för året. Det här har möjliggjort smidiga överföringar av pengar från regeringen till ministerier och lokala myndigheter.

Utfasning

Wangwe hävdar att det vore klokt av regeringen att utarbeta en strategi för hur biståndet till sektorbudgetarna ska kunna fasas ut. Han hänvisar bl a till sviktande biståndsvilja. Han menar att en sådan strategi skulle skapa en ömsesidig förståelse för de nationella ekonomiska målen och en struktur för diskussionen om hållbar utveckling. Visserligen har det på senare tid kommit rapporter om den globala utvecklingen i vilka man befarar att milleniemalet inte kommer att nås p g a bristande biståndsvilja hos givarna. Två rapporter har rekommenderat en dubblering av biståndet till Afrika. Även om mer bistånd behövs anser Wangwe att en grund för en smidig utfasning av biståndet bör läggas. Han hävdar att en sådan strategi bör finnas med som en komponent i dialogen mellan regeringen och givarkollektivet.

Tekniskt bistånd

Förr pratade man om kunskapsöverföring och projekt. Nu kallas det för tekniskt bistånd eller TA. Wangwe är kritisk till denna typ av bistånd, som han anser vara den mest problematiska biståndsformen. Tekniskt bistånd sägs många gånger ska syfta till att bygga upp den lokala kapaciteten, men det är också ofta bundet i projektpaket, som inte alltid är efterfrågade. I dessa fall uppstår ibland en tendens till att befintliga resurser eller den lokala kompetensen ersätts eller eroderas. Wangwe efterlyser i dessa fall en mer fri upphandling av kapacitet som dessutom ska vara styrd av efterfrågan. Han känner sig styrkt av att OECD/DAC nyligen i sina

guidelines om harmonisering av regler för upphandling har betonat att landets egen kapacitet att sköta upphandlingar måste byggas upp.

Inom ramen för partnerskapet arbetar man nu med olika lösningar. Bl a finns försök med tekniskt bistånd på basis av att poola resurser på regional nivå i Afrika och därigenom öka möjligheterna att bygga upphandlingskapacitet. Wangwe tycker att regeringen bör utarbeta en egen policy för tekniskt bistånd.

Wangwe's testamente

- Målen och prioriteringarna i PRS 2, (MKUKUTA) behöver nu bearbetas till strategier på sektornivå.
- Biståndsgivarnas ensidiga villkor måste ersättas av gemensamt satta prioriteringar som grundar sig på och är en integrerad del av det nationella utvecklingsprogrammet.
- Parlamentets och massmedias deltagande måste stärkas.
- En nationell policy för tekniskt bistånd måste utarbetas.
- Biståndsgivargruppen måste komma överens om vad man menar med harmonisering och "alignment" för att underlätta tolkningen på den nivå där policies ska genomföras. En aktionsplan ska utarbetas enligt målen i 2005 års Parisdeklaration under regeringens ledning.
- Tid måste investeras i att skapa genuin kunskap om och förståelse för varandras förutsättningar och brister.
- Det ska finnas ett gemensamt mål för utfasning av biståndet till sektorbudgetarna.

Folke Strömberg

Teckningar från Hakikazi, en tanzanisk människorättsorganisation
Se www.hakikazi.org

CUF vägrar godta valresultat i Zanzibar

Valkommissionen på Zanzibar (ordf Masauni t.h) förklarade 30 oktober att president Amani Karume blivit återvald med 53 procent av rösterna mot 46 procent för oppositionspartiet CUFs kandidat Seif Sharif Hamad. Denne underkänner valresultatet. Han hävdar att omfattande fusk förekommit och hotar med protester i stil med oranga revolutionen i Ukraina. Valet präglades av bråk mellan partierna och mellan polisen och CUF.

I parlamentsvalet får regeringspartiet CCM 30 platser mot 18 för CUF som den här gången kommer att delta i parlamentsarbetet - utan att acceptera landets president.

President Karume tillbakavisade alla anklagelser om valfusk och hänvisade till internationella observatörer som förklarat valet fritt och rättvist. Han kunde därvid stödja sig på ett uttalande från bl a Southern African Development Community (SADC) som hade 22 observatörer på plats och som finner att valet genomförts på ett ordnat och öppet sätt.

Andra observatörer från bl a England, Tyskland och Norge är mer kritiska. Det har lett till att England och USA krävt en utredning kring de klagomål som framförts. Som exempel nämns att observatörer iakttagit röstande med bläck på ett finger från en tidigare röstning samma dag. Andra med röstkort vägrades delta i valet.

Zanzibar har sedan 1961 haft fem flerpartival: Januari 1961, juni 1961, 1963, 1995, 2000 och 2005. I inget av dessa val har resultatet accepterats av alla deltagande partier och inget val har skapat en "legitim" regering godtagen av hela befolkningen.

Valen på Zanzibar har analyserats av dr Mohammed A Bakari vid universitetet i Dar es Salaam. Han noterar att varje val har karaktäriserats av

att ingen erkänner sig besegrad,
att fientligheten ökar,
att delar av samhället stängs ute och
att politiska motparter förtrycks.

Varje val har resulterat i ett politiskt dödläge. Det har aldrig blivit ett genombrott där det besegrade partiet också erkänner sig besegrat och lovar att samarbeta med segraren för landets bästa. Detta kan

tillskrivas att rättvisan i valen bestrids och ett valsysteem där vinnaren tar allt i ett mycket polariserat samhälle.

Valet utgörs av ett antal steg: valkretsindelning, registreringen av röstberättigade, nominering av kandidater, valrörelse, röstförfarande, rösträkning och tillkännagivandet av resultatet. I samtliga dessa steg har parterna varit oeniga och anklagat varandra för oegentligheter.

Valkretsindelningen ändrades så att tre valkretsar på CUFs starkaste fäste, Pemba, "flyttades" till huvudön Unguja. De tre CUF-företrädarna i valkommissionen protesterade men blev överröstade av de fem CCM-anhängarna.

Registreringen av röstberättigade har präglats av beskyllningar och motbeskyllningar och även våldsamheter. Zanzibars valmanskår är ganska liten (mindre än 450.000 röstande och mindre än tre procent av Tanzanias röstberättigade). Ett mindre antal "planterade" eller underkända röster kan därför få stora återverkningar i valet. Bestämmelserna om vilka som har rösträtt är inte helt enkla. De tolkas oftast av lokala ledare – shea – som ofta är mer lojala mot regeringen än mot valkommissionen. I ett fall avskedades en shea av en tjänsteman i valkommissionen med motiveringen att han brutit mot vallagen. Men mannen återinsattes av de lokala myndigheterna.

Bland beskyllningarna för oegentligheter vid registreringen kan nämnas dubbelregistrering, överföring av röstande mellan öarna och från fastlandet och mutor för att bli registrerad. I ett par orter registrerades enligt oppositionen mer än dubbelt så många som de beräknade potentiella antalet röstande.

Valrörelsen har präglats av oroligheter och slagsmål mellan regerings- och

oppositionens anhängare. I flera fall har polisen vägrat ge tillstånd till CUFs valmöten. Partikontor har bränts ned och bilar satts i brand.

Valet, dvs röstningen och rösträkningen tycks enligt flertalet valobservatörer ha organiserats på ett acceptabelt sätt. Men då röstningen och räkningen av rösterna bara är en del av en valprocedur kan bara en analys av hela proceduren avgöra om ett val varit fritt och rättvist.

Det internationella samfundet

Det internationella samfundet har vid tidigare val kritiserat det sätt på vilket valen 1995 och 2000 genomförts. Bistånd har temporärt dragits in. Det gäller framförallt de nordiska länderna och i viss mån EU. USA har intagit en mer överseende attityd. USAs ambassadör Charles Stith har brännmärkt CUF som ett terroristparti genomsyrat av islamisk radikalism. Bombdådet mot USAs ambassad 1998 och zanzibaren Ahmed Khalifan Ghailani som en av Al Qaidas medhjälpare samt motståndarnas beskyllningar mot CUF för att vara ett islamiskt parti som stöder terrorism har bidragit till att forma USAs attityd i zanzibarkonflikten, menar dr Bakari.

Zanzibar med sina 1,1 miljoner invånare är en liten del av Tanzania med sina 36,6 miljoner människor. Men hårda politiska motsättningar på Zanzibar kan påverka också fastlandet där "samhället blivit allt mer uppsplittrat på stam, ras, religion och klass". (domaren Warioba, tidigare premiärminister och vice president).

Oloph Hansson

Bilder från valrörelsen på Zanzibar, från vänster: Kravallpolis och vanlig polis i aktion, en man skadad av polisen på väg till sjukhuset, och vice ordföranden för CUF Machano Issa när han besöker en skadad supporter. Foton från www.uchaguzitanzania.com

Presidentkandidat dog - valet uppsköts

Den tidvis hetsiga presidentkampanjen på Tanzanias fastland tvingades till en oväntad paus när oppositionspartiet Chademas kandidat till vicepresident Jumbe Rajab Jumbe avled i en hjärtinfarkt bara fyra dagar före valet. Senast den 18 november skall en ny kandidat presenteras och dagen därpå startar valkampanjen på nytt. Ny valdag på fastlandet blir den 14 december.

Valrörelsen har både på fastlandet och särskilt på öarna präglats mer än tidigare av våldsamheter, oetiska metoder och knep konstaterar förre premiärministern och domaren Joseph Warioba: "Vårt samhälle är i dag mer uppsplittrat på stam, religion, ras och klass och det innebär en fara".

Oloph

September 2005

1/9 Mkapa: Bevara oss för utländska observatörer. I sitt månatliga radiotal varnade president Mkapa för utländska observatörer som överskrider sina befogenheter. De har inbjudits att följa valrörelsen, inte att lära de röstande på vem de skall rösta. "De har ingen del i det här landet. Om det blir sociala oroligheter reser de hem och låter oss drabbas. Det är vi som skall rösta, inte de. Det är vår rätt, inte deras. Landet är vårt, inte deras."

Han fördömde också partier som driver religiösa och etniska kampanjer med risk för att splittra landet. Han påminde om den etiska kod de skrivit under. (Uhuru, Mwananchi, Nipashe)

Warioba: Värre nu än 1995. Valrörelsen 1995 var mer fredlig och lugn än den är nu, konstaterar förre premiärministern och domaren Joseph Warioba känd också för kartläggningen av korruptionen i landet. Dagens politik är mer dominerad av oetiska metoder och knep. (Mtanzania)

2/9 Imamer varnar valkommissionen. Imamer från olika moskéer i Zanzibar kräver att ordföranden i Zanzibars

Kikwete ute på valkampanj

valkommitté Masauni Yusuf Masauni ser till att de kommande valen blir fria och rättvisa och sköts enligt lagen. En delegation bestående av åtta imamer under ledning av Ali Abdullah Shamte besökte Masauni och påminde honom om det ansvar han har för att upprätthålla fred på öarna. Masauni förklarade att religiösa ledare också har ett ansvar för att predika fred. (An-Nuur, Majira)

Kikwete lyckas inte sälja sin kandidat. Upprepade ansträngningar av Jakaya Kikwete att propagera för Chrisant Mzindakaya har stött på patrull. Väljarna har klart och tydligt deklarerat att de inte är beredda att återvälja den senare till parlamentet. När CCM-sångare nämnde Mzindikayas namn buade publiken och sången avbröts. Liknande incidenter inträffade när Kikwete introducerade ett par andra partikandidater. Kikwete själv kandiderar under valspråket "nytt blod" och folk tycks ha tagit fasta på det och tackar nej till erfarna lagstiftare. (Majira, Uhuru, Nipashe, Mwananchi)

3/9 Brist på bensin driver upp priserna. Brist på bensin i Zanzibar har lett till kraftiga prisökningar. Många stationer har slut på bensin och en svart marknad har uppstått. Många bilister har tagit fram cykeln eller åker med daladala-bussar. Vars ägare hotar att öka biljettpriserna eller stoppa verksamheten. (Nipashe)

Tanzania kritiserar Pakistan. Regeringen är besviken över att Pakistan inte samarbetar i fallet Ahmed Ghailani (31), en tanzanier som hålls för bombningen av den amerikanska ambassaden i Dar es Salaam 1998. Vice utrikesminister, dr Abdulkader Shareef förklarar att Pakistan inte vill låta representanter från Tanzania besöka Ghailani för att få hans identitet bekräftad. Tanzania hävdar att en rättegång mot Ghailani skall hållas i Tanzania. Pakistan anser att attentatet hade en internationell planering med internationella förgreningar och att hans fall därför skall prövas utanför Tanzania. (Majira)

5/9 Röstlängd i Zanzibar ifrågasätts i valkommissionen. En konflikt inom Zanzibars valkommission har blivit offentlig sedan två av kommissionens medlemmar gjort ett uttalande där de visar sitt missnöje med hur vallängderna kommit till. De båda, Ussi Khamis Haji och Nassor Seif Amour, förklarar att kommissionen tvekar att ingripa mot olagliga registreringar och varnar för att om inte problemen löses i tid kommer valet att drabbas av tumult och våld. Vissa registreringscentraler har överskridit sina mål utan giltig förklaring. (Mwananchi)

7/9 Warioba: Valet har blivit en auktion. Förre premiärministern Joseph Warioba förklarar att valrörelsen liknar en auktion där den som lämnar högst bud får allt. Han hävdade att ett alternativt demokratiskt system måste utvecklas som ger makt till alla oavsett deras ekonomiska status. Valen har införlivats i den fria marknadsekonomi där de fattiga massorna blir valboskap som väntar på nådegåvor från de rika kandidaterna. Han erinrade om frihetskampen när masspartier tillhörde massorna, vilket inte är fallet i dag. (Nipashe, Mwananchi, Majira, Mtanzania)

Seif Hamad, bild från valkampanjen

8/9 CUF: Vi kan göra som i Ukraina. Oppositionspartiet Civic United Front (CUF) uppmanar det internationella samfundet att observera valet på Zanzibar. Vid ett möte på internationella pressklubben i Nairobi där utländska korrespondenter och diplomater närvarade förklarade generalsekreteraren i CUF, Seif Shariff Hamad, att hans parti är särskilt oroat över de olagliga registreringarna av väljare i Zanzibar. Hamad förklarade: "Jag är rädd för att om valet inte blir fritt och rättvist blir vi tvungna att dra lärdomar från Ukraina" (Mwananchi, Mtanzania)

Karume kritiserar biståndsgivare. Inför tusentals jublande medlemmar i regeringspartiet CCM kritiserade den sittande presidenten Amani Karume utländska journalister som rapporterat att valen 1995 och 2000 var manipulerade. Han gick också till angrepp mot biståndsgivare: "En del av dem har hjälpt Zanzibar, men nu önskar de dominera oss. Om de knyter villkor till den hjälp de ger oss kan de behålla stödet. Zanzibarerna kan klara sig utan sådan hjälp och är kapabla att skapa sin

egen utveckling. Han angrep också CUFs generalsekreterare Seif Shariff Hamad för att söka övertala främmande biståndsgivare att införa sanktioner mot Zanzibar. (*Mwananchi, Mtanzania, Uhuru*)

9/9 Säkerhetsstyrkor sprider oro. CCM och dess regering i Zanzibar får ta på sig skulden för att sprida fruktan och oro på Pemba på grund av att extra säkerhetsstyrkor placerats ut på ön. Soldater kör omkring i Land Rovers och demonstrerar tunga vapen och gasbehållare. Trupperna kommer från fastlandet och huvudön Unguja. (*An-Nuur*)

Lipumba under valkampanjen på fastlandet

Lipumba drar många i söder. Oppositionspartiet CUFs presidentkandidat Ibrahim Lipumba drog en stor skara människor vid ett improviserat stopp i en by i Tunduru. Folk klättrade upp i träd för att få bättre utsikt. Liknande folksamlingar noterades i flera byar när hans bilkortage var på väg mot staden Tunduru. Det blev Lipumbas största möten hittills. (*Mtanzania*)

10/9 CCM-ledare dog i mordbrand. Informationssekreteraren i ett av CCMs distriktskontor Mwajuma Nyanza, hennes dotter och två barnbarn omkom när deras hem eldhärjades efter midnatt. Huset besprutades med bensin och sattes i brand. Hon har tidigare hotats för att ha anslutit sig till CCM, Regionpolisen förklarar att en person arresterats. (*Mtanzania, Mwananchi, Uhuru*)

Rån i Nongwi. Ett gäng rånare beväpnade med ett gevär och en machete gjorde en räd mot Nongwi där de kom över en stor summa pengar, laptops och mobiltelefoner. Polisen misstänker att brottslingarna stod i maskopi med hotellpersonal. (*Nipashe*)

11/9 Fångar vräkte hyresgäster. Fångvaktare vid häktet i Ukonga i Dar es Salaam assisterade av ett hundratal fångar vräkte nio familjer med 36 människor och deras tillhörigheter kastades ut på gatan. De vräktas är flygingenjörer och piloter hos ATC som har privatiserats varvid husen såldes till fängelsemyndigheten. Hyresgästernas krav på att få bo kvar ligger i domstol som ännu inte avgjort ärendet. Hyresgästernas advokat noterar sarkastiskt att fängelsemyndigheten tycks stå över lagen. (*Majira, Nipashe, Mtanzania*)

12/9 Nolltolerans i Zanzibar. President Amani Karume i Zanzibar har beordrat regionala polischefer och säkerhetsorgan att omedelbart stoppa våld vid valmöten. (*Mtanzania, Uhuru, Majira*)

Karume innan han lägger sin röst i Zanzibar

Väljare kräver gåvor. Väljare i Kiseke i Mwanza har sagt att de inte ämnar rösta på CCMs kandidat om de inte får sängar, madrasser, kläder och mobiltelefoner. Sådana artiklar gavs till delegaterna vid primärvalen och väljarnas företrädare Magida Gibu förklarade att man tagit ställning som resultat av att CCM nominerat en kandidat som inte är populär. "Partisekreterare och ordförande accepterade gåvor och nominerade kandidaten på grund av hans pengar." (*Mtanzania*)

Inrikesminister Mapuri försvarar vräkning

13/9 Inrikesministern rättfärdigar vräkning. Inrikesminister Omar Mapuri förklarar att fångvaktare hade rätt att vräka "ockupanter" i hus som tillhört Air Tanzania Corporation (ATC) och även att angripa och sära journalister. Husen hade köpts av fängelsemyndigheten när flygbolaget privatiserades 2002. De ATC-anställda varnades men vägrade att flytta. Journalisterna skadades när de överträdde gränsen till militär operation, vilket inte är tillåtet. Att hyrestvisten fortfarande ligger hos domstolen avböjde ministern att kommentera. Tidningsägarnas organisation har krävt inrikesministerns och fångvårdschefens avgång. (*Mwananchi, Majira, Mtanzania, Nipashe*)

14/9 Kommitté undersöker. Direktören för kriminalutredningar Adadi Rajabu förklarar att en sexmannagrupp formats att undersöka incidenten kring vräkningarna. En rad frivilligorganisationer under ledning av the Legal and Human Rights Centre förklarade att de ämnar stämma inrikesminister Mapuri och fångvårdschefen Nicas Banzi. Pressfotografernas organisation förklarade att medlemmarna inte kommer att bevaka något evenemang med väpnade soldater förrän regeringen bett om ursäkt för vad som hänt. (*Nipashe, Mwananchi, Majira, Uhuru, Mtanzania*)

15/9 CCM använder statliga bilar. Under valkampanjen har CCM använt

sig av statliga resurser i form av fordon, personal och pengar. En del regeringsfordon har nummerskyltarna övertäckta. (*Rai*)

Vi har fler huliganer. I Mbeya förklarade arrangören av Kikwete-kampanjen "Vi har information om att oppositionen är beredd med 20 huliganer men vi har mer än 3000. Vi varnar dem, om de försöker kommer vi att klämma åt dem". (*Rai*)

Nya protester mot Mapuri. De tanzaniska pressklubbarnas union (UTPC) har utdömt uttalandet av inrikesminister Omar Mapuri där han rättfärdigar att fångvaktare misshandlat journalister. Unionens president Ulimboka Mwakilili förklarade att man ansluter sig till andra organisationer som kräver att president Mkapa avskedar Mapuri. Också ordföranden i oppositionspartiet CUF, professor Lipumba, har samma krav. Lipumba förklarar att han inte är överraskad över Mapuris arrogans. CUF fick känna av den när Mapuri var minister i Zanzibar. (*Majira, Mtanzania, Nipashe, Mwananchi*)

Biskop förordar koalition i Zanzibar. Den katolske biskopen för Dar es Salaam, Methedius Kilaini, förklarar att enda sättet att hela de historiska såren i Zanzibar är att bilda en samlingsregering. Han önskade också att öarna vore öppna för alla tanzanier i stället för att påtvinga ett 10-årigt bostadskrav för fastlänningar. En sådan diskriminering leder till en labil situation som den i Rwanda. (*Mwananchi*)

Biskop Kilaini t.h. hälsar på Sheik Chizenga

16/9 Medieägarna bojkottar Mapuri. Medieägarorganisationen i Tanzania har beslutat att stoppa bevakningen av inrikesministeriet. Bannlysningen gäller till dess att inrikesminister Mapuri tar tillbaka sitt uttalande och ber om ursäkt. (*Nipashe, Mwananchi, Uhuru, Mtanzania*)

17/9 Mapuri ber om ursäkt. Inrikesminister Mapuri har bett om ursäkt för sitt uttalande och förklarar att han blivit missförstådd. Medieägarnas organisation står fast vid sitt krav att Mapuri skall avskedas. Mapuri ber om ursäkt för att han blivit "missförstådd" inte för den brutalitet som begicks av fångvaktare och interner. (*Mwananchi, Majira, Nipashe, Uhuru*)

Varifrån kommer pengarna? Fjorton politiska partier har uppmanat registratören av politiska partier John Tendwa att undersöka hur regeringspartiet CCM och oppositionspartierna CUF, LTP och

Chadema får pengar att driva sina massiva kampanjer. Man misstänker att de får hemlig finansiering från regeringen eller från utländska givare, det senare liktydigt med att sälja ut sitt land. (*Majira, Nipashe*)

18/9 Protesterna mot Mapuri fortsätter. Även organisationen Legal and Human Rights Centre (LHRC) ber president Mkapa att avskeda inrikesminister Mapuri. Centrets direktör Helen Kijo säger att det blivit vanligt att soldater angriper och skadar medborgare och ingenting görs för att stoppa detta. En advokat, Clarence Kipobota säger att det finns ingen lag som tillåter fängelsevakter att slå medborgare eller att använda interner att vräka hyresgäster. (*Nipashe, Mtanzania, Mzalendo*)

Salma Kikwete t.h. aktiv i valkampanjen

Kikwete får hjälp av hustru Salma. Efter fem veckors valrörelse kan man iakttä de stora ekonomiska skillnaderna mellan de 18 partierna. Det finns tio presidentkandidater och uppenbarligen är regeringspartiet CCM starkast med en arme av valarbetare, tusentals affischer, anslagstavlor, t-shirts, mössor, halsdukar, banderoller, flaggor, pennor och fordon. De har TOT, en kulturgrupp med många sånger inspelade och distribuerade till alla radiostationer. Konkurrerande presidentkandidater tar sig fram på motorcykel eller med buss.

När CCMs kandidat Kikwete var utomlands trädde hans hustru Salma in på arenan och överskuggade makens rivaler. Hon har bildat en egen grupp för att söka vinna de kvinnliga väljarna. I gruppen ingår bl a Zakia Meghi.

20/9 Mkapa uppmanad ta ställning. FEMACT, ett nätverk bestående av 40 människorättsorganisationer, uppmanar president Mkapa att redovisa sin synpunkt på uttalandet av inrikesminister Omar Mapuri där han försvarar att fängelsevakter och häktade misshandlat journalister. Uttalandet av Mapuri borde inte tolereras av en regering som berömmar sig för god ledning och rättssäkerhet. (*Mtanzania, Majira, Nipashe*)

Föräldralösa lovas skola. CCMs presidentkandidat Jakaya Kikwete lovade att om han blir vald skall alla föräldralösa få fri skolgång. Han sade också att pengar från många givare försnillas och att han skall rätta till detta så snart han blir president. (*Majira*)

Röstlängder skall kontrolleras. Valkommissionen i Zanzibar har som svar

på kritiken från oppositionspartiet CUF beslutat att vallängderna skall kontrolleras så snart utrustning från utlandet anlärt. (*Mwananchi*)

21/9 Nio fängelsevakter anklagade för misshandel. Nio fängelsevakter inklusive en sergeant och två korpraler infann sig i går hos en domstol i Kisutu anklagade för att förolämpat och grovt misshandlat två journalister och ytterligare tre personer. Då undersökning fortfarande pågår uppskötts ärendet till den 4 oktober och de anklagade släpptes mot borgen. (*Nipashe, Mwananchi, Uhuru, Majira, Mtanzania*)

Två banditer var soldater. Två banditer som dödades av polis vid en skottlossning visade sig vara soldater i försvarsmakten. (*Nipashe, Majira, Mtanzania, Uhuru*)

Valfusk på Zanzibar: Över 700 dubbelregistrerade. Valkommissionen i Zanzibar har upptäckt att mer än 700 väljare var registrerade mer än en gång. Kommissionens ordförande förklarar att de misstänkta skall arresteras och åtalas. Granskningen fortsätter och fler fuskande kan bli avslöjade. 4000 klagomål över vallängderna har lämnats in från Unguja och 1 599 från Pemba. Totalt har omkring 50 000 väljare registrerats på öarna. (*Nipashe*)

22/9 Fjorton partier begär statsbidrag. Fjorton oppositionspartier förklarar att de kommer att organisera en stor demonstration om de inte får pengar till sina valkampanjer. I dag får fem partier stöd, nämligen UDP, CHADEMA, TLP, CUF och CCM medan den övriga fjorton får klara sig själva. (*Majira, Mtanzania, Uhuru, Mwananchi, Nipashe*)

23/9 Supporterslagsmål i Bukoba och Tarime. Medlemmar av regeringspartiet CCM och oppositionspartiet CUF startade ett gatuslagsmål i Bukoba när de stötte samman i staden. Mer än 20 skadades, därav fyra allvarligt. I Tarime utbröt slagsmål mellan medlemmar i CCM och Chadema. (*Uhuru, Mtanzania, Majira, Mwananchi*)

24/9 Femton i häkte efter slagsmål. Femton personer, som tros vara medlemmar i CUF, anklagades inför domstolen i Bukoba för att ha deltagit i slagsmålet mellan CUF och CCM. De förklarade sig inte skyldiga men skall stanna i häkte till den 6 oktober, d v s cirka två veckor. (*Mwananchi, Uhuru*)

CCM-supporter störde Chademas valmöte

"Bojkotten mot Mapuri oprofessionell"

Vid ett seminarium hos Media Research Centre uppmanas medieägarna att blåsa av bojkotten mot inrikesminister Omar Mapuri. Man påpekar att de fängelsevakter som misshandlade bl a journalister nu hanteras av domstol. (*Mtanzania Uhuru*)

CUFs Hamad inte för kondomer. Seif Shariff Hamad förklarar att om han blir vald till president i Zanzibar kommer han att reducera presidentlönen med sju miljoner shilling per månad och använda pengarna till bl a hälsovård. Han skulle inte främja användande av kondomer därför att det strider mot zanzibariska värderingar och sedvänjor speciellt beträffande olaglig sex. "Jag skulle inte använda min tid att plädara för kondomer men tillåta statliga institutioner att samarbeta med religiösa ledare att lära människor om följderna av HIV/AIDS och hur man förebygger det." Mer än 6 000 människor i Zanzibar antas ha HIV/AIDS och 600 har avlidit sedan 1986. (*Nipashe*)

25/9 Kikwete lovar hårda tag mot korruption. CCMs presidentkandidat Jakaya Kikwete förklarar i en intervju hos Tido Mhando i BBC att han inte kommer att kompromissa med korrupta ledare i sin kommande regering oavsett hur nära de står honom. "Det finns högt avlönade tjänstemän som drivs av girighet. Dessa är farliga och jag skulle inte tolerera dem även om det var mina vänner. Sedan finns det lägre tjänstemän som kräver små mutor som tillskott till inkomsten och dessa skulle ha högre lön för att motstå frestelsen." Kikwete förklarade också för BBC att ryktena om att han bara kommer att utse yngre ministrar är fel. Hans regering kommer att bestå av människor i alla åldrar. (*Mtanzania, Nipashe*)

Chademas Freeman Mbowe använder helikopter i sin valturné - utlandsbetald?

26/9 Mbove mot utländska investerare. Chademas presidentkandidat Freeman Mbowe förklarar att utländska investerare har blivit exploatorer som missbrukar landets naturresurser. Regeringen är ansvarig för att de kommer in och enda sättet att stoppa exploateringen är att kasta ut CCM. (*Mtanzania*)

Gränspolis stinker av korruption. Polisstyrkan vid gränsstationen Himo i Kilimanjaro är involverad i en massiv korruption. Den har blivit ett bekymmer inte bara för importörer utan också för

finansministern, antikorrupsionsbyrån och skattemyndigheten. En undersökning visar att korrupsionen sker med underförstått godkännande från höga chefer som också tjänar på verksamheten. Poliser har mutat för att få tjänstgöra i Himo. (*Mwananchi*)

27/9 Politiskt våld i Zanzibar. Omkring 50 personer skadades, av dem 23 allvarligt, vid ett slagsmål på söndagen mellan medlemmar i CCM och CUF. Kravallpolis stoppade bråket med hjälp av tårgas och flera personer arresterades. (*Nipashe m.fl*)

Mapuri hotas av permanent bojkott. Inrikesminister Mapuris politiska framtid är dystur sedan ytterligare en resolution författats av människoräts- och medieaktivister. De beslöt att permanent mörklägga all publicitet kring Mapuri om han inte avgår från sin post eller oreserverat ber om ursäkt för att han stött de fångvaktare som misshandlat journalister. Resolutionen togs vid ett möte med Media Owners Association of Tanzania, Dar es Salaam City Press Club, Tanzania Media Womens Association och Press Photographers Association. (*Mwananchi*)

Zanzibar-revolutionärer: Abeid Karume i svart kostym, Muhammed Babu t.h.

28/9 Karume varnar för ny revolution. Efter de våldsamma sammanstötningarna mellan medlemmar i CUF och CCM i Zanzibar där en person dödades och 50 skadades beskyller partierna nu varandra. Oppositionspartiet CUF anklagar CCM för att träna sin milis (ökänd som janjaweds) medan CCM hävdar att CUF provocerar fram stridigheter. Vid ett valmöte i Chwaka varnades CUF av den sittande presidenten Amani Karume. Han förklarade att säkerheten hotas och om det fortsätter kommer regeringen att återvända till metoder från 1964 års revolution: "Jag är övertygad om att sammanstötningarna planerades och anstiftades av CUF. Jag varnar dem, vi har fortfarande vapen från den 12 januari 1964 under lås och bom och vi kan öppna förråden. Vi tävlar inte med ett politiskt parti utan med ett gäng lögnare, hycklare och fanatiker. Vi är beredda att använda statsmakten att ta itu med dem och jag vill att CCM-medlemmar hjälper till." Han uppmanade medlemmar i CCM att skriva ned namnen på CUF-medlemmar som de misstänker och överlämna till tjänstemän för "lämplig åtgärd." . Förra presidenten Ali Hassan Mwinyi jämförde CUF med en senil person som har glömt sitt förflutna. (*Majira, Mwananchi*)

29/9 Biskop: "Vakta era tungor". Den anglikanske biskopen i Zanzibar, Douglas Toto, uppmanar politiker att vakta sina tungor, annars kommer de att orsaka att lag och ordning bryter samman. Även de muslimska företrädarna uppmanar till en fredlig och ordnad valrörelse. (*Mtanzania, Uhuru, Majira, Nipashe*)

Karume får kritik. The Legal and Human Rights Centre (LHRC) fördömer det våld som skett i valrörelsen. Vid en presskonferens refererade direktören

för LHRC, Helen Kijo-Bisimba (foto ovan), till händelserna i Bukoba, Tarime, Mwanakerekwe och i Bububu i Zanzibar. Hon uppmanade polisen att upprätthålla ordning med oväld. Hon dömde ut ett uttalande av presidenten på Zanzibar som hotat med "en upprepning av 1964 års revolution". (*Mtanzania, Nipashe*)

30/9 Chadema sätter in helikopter. Chademas presidentkandidat Freeman Mbowe skall i valrörelsen använda helikopter. Mbowe förklarade att kostnaderna betalas av partimedlemmar. Chademas nära relationer till det konservativa partiet i England har förföljt Mbowe under hans valkampanj. (*Majira*)

Kandidater i Dodoma mutade. Bybor i Chonde i Dodoma-distriktet erkände vid ett möte med företrädare för antikorrupsionsbyrån att de flesta av dem mottagit mutor från parlamentskandidater. Vid frågestunden pekade byborna på tjänstemän och poliser och anklagade dem för att vara korrupta ända in i mågen. (*Uhuru*)

Dr Ali Mohamed Shein, parlamentskandidat för CCM besöker Dodoma. Här tillsammans med John Malecela

Oktober

1/10 Flera svimmade i trängseln. Flera personer rapporteras ha svimmat vid ett valmöte med CCMs presidentkandidat Jakaya Kikwete i Mwanga och Same i Kilimanjaroregionen. Mötet var väl bevakat av polis, kravallpolis och polis ur säkerhetstjänsten. Kikwete påstod att hans parti fått cirka 900 avhoppare från andra partier. (*Uhuru, Majira, Nipashe, Mtanzania, Mwananchi*)

CUF förnekar avhopp. Dagen efter Kikwete kom CUFs Juma Duni Haji. Även han samlade en stor skara åhörare. Han förnekade att någon av partiets anhängare hoppat av och förklarade att avhoppet är ett påhitt av CCM i syfte att vilseleda medlemmar i oppositionspartierna. (*Mtanzania Mwananchi*)

Seif Shariff: Jag har vunnit. CUFs presidentkandidat i Zanzibar, Seif Shariff Hamad, förklarade vid ett valmöte i Pemba att han redan "vunnit" presidentvalet och nu bara väntade på att avlägga presidenteden. Han förklarade att den här gången kommer CUFs medlemmar att vara på vakt utanför vallokalerna för att försäkra sig om att inget fusk förekommer. (*Nipashe*)

2/10 Splittra inte folket. Vid en särskild gudstjänst i Anglikanska kyrkan i Dar es Salaam uppmanade en rad politiska och religiösa ledare till ett fredligt val. (*Mtanzania m.fl*)

3/10 Varning för utlännningar i valrörelsen. Regeringspartiet CCMs generalsekreterare Philip Mangula varnade för partier som genomför sin valrörelse med hjälp utifrån. "Dessa partier har gått över gränsen. Nu reser de runt i landet åtföljda av en engelsman från det konservativa parti som på hemmaplan misslyckats i tre val i rad. (*Uhuru, Mwananchi*)

Imamer i Zanzibar: Rösta inte på Karume. Kommittén bestående av imamer (andliga ledare) i Zanzibar har uppmanat medborgarna att inte rösta på CCMs presidentkandidat Amani Karume efter hans varning att 1964 års revolution kunde upprepas. Karumes uttalande att man kan använda vapnen från 1964 visar att han inte är för fred. (*Mtanzania*)

Fjorton småpartier vill ha mer pengar. Fjorton oppositionspartier kräver i en petition till högsta domstolen att valet skjuts upp till dess att de får statliga subventioner. De fjorton partierna inviterade också företrädare för utländska ambassader och hjälporganisationer till ett möte i Dar es Salaam där man ville argumentera för sin sak. Samtliga inbjudna tackade nej med undantag för den amerikanska ambassaden. (*Mwananchi, Mtanzania, Nipashe*)

7/19 Flygplatsen i Dar döps till Nyerere International Airport. Den internationella flygplatsen i Dar es Salaam skall från och med nu kallas Mwalimu Julius K Nyerere International Airport förklarade

kommunikationsminister Mark Mwandosya (bild ovan) vid en speciell ceremoni. (Majira, Mwananchi)

Kikwete leder loppet. I en opinionsmätning av Research and Education for Democracy in Tanzania vid universitetet i Dar es Salaam visar att regeringspartiets kandidat Jakaya Kikwete skulle få 75 procent av rösterna, oppositionspartiet CUFs Ibrahim Lipumba 13 procent och Chademas Freeman Mbove 0,7 procent.

I Zanzibar där 500 personer deltog i undersökningen fick oppositionspartiet CUFs Seif Shariff Hamad 77,5 procent på Pemba och 22,5 procent på huvudön Unguja. medan den sittande presidenten Amani Karume fick 12,3 procent på Pemba och 87,7 procent på Unguja. Sammanvägt för hela Zanzibar fick Karume 45,8 procent och Hamad 42,6. (Majira, Mtanzania, Uhuru, Mwananchi)

Polis skadade CUF-anhängare i Zanzibar. Åtta medlemmar i oppositionspartiet CUF fördes till sjukhus i Zanzibar efter sammanstötning med polis. Bråket startade när polisen stoppade ett CUF-möte med motiveringen att det kunde skapa oro. CUF-anhängarna samlades dock, någon kastade en sten som skadade en polisman varpå kravallpolis snabbt ryckte in med tårgas och skarp ammunition. 18 personer skadades. Fyra uppgavs ha skottskador. Senare meddelades att 24 personer arresterats. Ytterligare någon dag senare förklarade regeringen att en skottskadats medan övriga hade mindre sår. (Uhuru, Mwananchi, Majira, Nipashe, Mtanzania)

Anders Rasmussen, här med Tony Blair

11/10 Danmark oroat över Zanzibar. Den danske statsministern Anders Rasmussen är oroad den politiska kalabaliken i Zanzibar

och uppmanar alla partier till återhållsamhet. (Uhuru, Majira, Nipashe, Mwananchi)

Tre partier vill stoppa Hamad. Tre oppositionspartier i Zanzibar begär att högsta domstolen stoppar CUFs presidentkandidat Seif Shariff Hamad med motiveringen att hans parti hetsar fram våld. (Nipashe)

12/10 Mkapa kritiseras för slöseri. Ordföranden i oppositionspartiet NCCR, James Mbatia hävdar att president Mkapa spenderat mer än 100 miljoner Tsh på sitt besök i Vatikanen för att ta adjö till påven. Mkapa flög med presidentens jetplan och överlämnade en gåva. "Ledare i ett fattigt land som vårt behöver inte resa på ett vräkigt sätt medan vi iakttar hur statsministern i ett givarland som Norge reser till Tanzania med reguljärt flyg". (Majira, Mtanzania)

President Mkapa har roligt med Blair och Bush under G8-mötet i England i juli

13/10 England kräver tuberkulostest. Resenärer till England som önskar stanna mer än ses månader avkrävs ett test som visar att de inte är smittade av tuberkulos. (Mwananchi)

14/10 Partimilis till angrepp? Fem personer därav en poliskommissarie skadades vid Jang'ombe i Zanzibar när ett gäng som påstods vara ur CCMs milis "janjaweeds" beväpnade med machetes och kedjor attackerade CUF-medlemmar utanför partikontoret. När kravallpolis tillkallades attackerades denna med stenar och poliskommissarie Makame skadades. Mobben skingrades med tårgas och de skadade CUF-medlemmarna fördes till Al Rahama-sjukhuset. (An-Nuur, Nipashe, Mwananchi)

Våldet i valrörelsen ökar. Våldet i valrörelsen tycks öka över hela landet noterar tidningen Mwananchi som berättar om slagsmål vid valmöten på flera håll (Mwananchi)

Mkapa kritiserar valobservatörer. Vid ett valmöte i Singida gick president Mkapa till angrepp mot valobservatörer som kommer med förutfattade meningar och sedan försvinner: "De kommer med konstiga teorier om att ett val är fritt och rättvist endast om ett oppositionsparti vinner. Om det är vad de för med sig kunde de lika gärna stanna hemma". (Mtanzania, Mwananchi, Nipashe, Majira, Uhuru)

Kikwete attackerades på valmöte. En ung man sökte attackera CCMs presidentkandidat Jakaya Kikwete vid ett

valmöte i Mwanza. Angriparen sökte dra omkull Kikwete där han satt på en stol. Kikwete reagerade omedelbart, tog ett struptag och pressade ned mannen innan säkerhetsstyrkan ingrep och började misshandla honom med knytnävar och batonger. Kikwete förklarade att hans militära utbildning nu kom till användning. Incidenten skedde vid Kirumba Stadion inför 45.000 människor. (Mtanzania, Nipashe, Mwananchi, Majira)

17/10 CCM i Zanzibar accepterar valresultat. CCMs pressekreterare i Zanzibar förklarar i en intervju med BBC att CCM kommer att acceptera valresultatet även om partiets kandidat Amani Karume besegras men att partiet kommer att segra både i Zanzibar och på fastlandet. (Nipashe)

18/10 Straffa också ätande turister! Förra veckan drogs fem personer i Jang'ombe inför domstol anklagade för att ha ätit offentligt under Ramadhan. Men samma lag nonchaleras när det gäller utlänningar som äter, röker och dricker alkohol på offentliga platser - för att inte tala hur deras kvinnor klär sig. Att straffa lokalbefolkningen och undanta utlänningar är hyckleri. Globalisering innebär inte att vi kan låta utländska investerare att leka med vår religion. Vi hade en gång en bestämmelse för kvinnliga turister att täcka sig med kangor. Vad hände med den bestämmelsen? (An-Nuur)

47 000 vallokaler kommer att färdigställas inför valet den 30 oktober.

28/10 Valen på fastlandet har uppskjutits. Skälet är att oppositionspartiet Chademas kandidat till vicepresidentposten Jumbe Rajab Jumbe onsdagen den 26 oktober hastigt avled i en hjärtattack. Avgörandet fattades i enlighet med vallagen av den nationella valkommission efter ett åtta timmars långt möte övervakat av representanter för givarländer.

Chadema skall senast den 18 november presentera en ny parhäst till partiets presidentkandidat Freeman Mbove. Beslutet omfattar inte Zanzibar. Där genomförs valet som planerat den 30 oktober. (Guardian)

Sörjande efter att Chademas vice-president kandidat Jumbe Rajab Jumbe som avled den 26 oktober

Teorier om äganderätt inspirerar reformer för småföretag

De senaste årens reformpolitik i Tanzania har till stor del gått ut på att överge planhushållning till förmån för marknadsekonomi. Men för att marknadsekonomi skall fungera och ge en bred välbefinningsökning krävs fungerande institutioner och relevanta regelverk. Därför inleder nu regeringen ett mycket ambitiöst reformprojekt i syfte att förverkliga den latinamerikanske ekonomen Hernando de Sotos teorier om äganderätt.

Mohamed Abubakar bor i byn Mappinga, strax utanför Bagomoyo. På hans mark, som utgör 4 hektar, växer bland annat mango, apelsiner och kokosnötter. Men den huvudsakliga rörelsen, det han lever på, är att odla och sälja cashewnötter. "Jag säljer mina nötter till lokala upphandlare för fem hundra shilling per kilo. De i sin tur säljer nötterna på marknaden i Dar es Salaam för tusen shilling per kilo", berättar han. "Hade jag en egen bil skulle jag vid större skördar själv kunna köra mina cashewnötter till Dar es Salaam. Det skulle i längden ge mer pengar".

Men störst nytta skulle Mohamed ha av en maskin som används för att bespruta nötterna med insektsbekämpningsmedel. Men en sådan maskin kostar omkring 300.000 shilling, vilket för Mohamed är en näst intill oöverkomlig summa. De pengar han i dag tjänar på sin verksamhet gör att han och hans familj klarar sig, men några större investeringar har han inte råd med.

Mohameds cashewnötodling tillhör den informella sektorn i Tanzania. Han är inte registrerad av några myndigheter. Av detta följer att han inte betalar någon skatt. Men det betyder samtidigt att hans tillgångar – ett eget hus och marken han äger – inte är registrerade som hans. "Alla här i byn vet var gränsen till min mark går", säger han. Handlingar och registreringsbevis som visar att marken är hans saknas emellertid. Därmed har han ingen möjlighet att använda sina tillgångar som säkerhet vid eventuella lån.

50 procent av BNP informell

Större delen av landets 35 miljoner invånare står utanför den formella sektorn av ekonomin. Jordbrukssektorn, som till största delen är informell, sysselsätter 80 procent av befolkningen och antas

utgöra omkring 50 procent av landets BNP. Det innebär att omkring hälften av hela Tanzanias ekonomi är informell. Även många av de mindre företagen i städerna är informella, det vill säga icke-registrerade. Och mindre företag finns det gott om i dagens Tanzania. Faktum är att det är mer regel än undantag att ett hushålls inkomstkälla helt eller delvis utgörs av en egen rörelse – en "business" – ibland flera stycken.

Dessa företag sysselsätter var för sig sällan fler än fem personer, oftast bara en eller två. Startkapitalet utgörs ofta av belopp som motsvarar några få dollar. Rörelsen kan bara växa och utökas successivt, och det genom att en del av den dagliga inkomsten sparas för att i ett senare skede användas för "nyinvesteringar".

Hamisi säljer baslivsmedel i sin lilla butik i Msasani strax utanför Dar es Salaam. Inte heller hans butik är registrerad av några myndigheter. "Jag säljer för tjugo tusen shilling om dagen. Men det är före inköp och andra omkostnader", säger han. För kunna utveckla sin affär skulle han behöva mer pengar, och han berättar att han försökt låna pengar av en kvinnlig bekant. Banklån är inte att tänka på för Hamisis del. "Därför förblir småföretagen för det mesta små. De har inte råd att spara, och eftersom de står utanför den formella sektorn kan de inte låna pengar", säger Lusugga Kironde, som arbetar som finanskonsult i Dar es Salaam, med ägar- och tillgångsfrågor.

Tillgångar saknas inte – många på landsbygden, liksom småföretagare i allmänhet, har såväl egna hus som markrättigheter – men då det ofta saknas "bevis" på att dessa tillgångar verkligen finns och vem som är den rätta ägaren, samt hur mycket de är värda så är det svårt att omvandla tillgångarna till kapital

Inga lån, inga investeringar

Kironde menar också att landets utvecklade finansmarknad hämmar utvecklingen för mindre företag i allmänhet, alltså även för de som är registrerade. Framför allt pekar han på undermåliga värderingar av tillgångar. "De värderingar som görs i dag ger ingen bild av en tillgångs marknadsvärde", säger han. Enligt Kironde innebär osäkra

Hernando de Soto, ekonom från Peru

värderingar att bankerna även ser utlåning mot säkerhet som riskfyllda, vilket innebär höga räntor. Med utlåningsräntor på över 15 procent och en inflation kring 5 procent så blir det inte många som kan låna pengar. Detta bidrar till att hålla tillbaka utvecklingen, även för de företag som är registrerade och har tillgångar som kan belånas.

"Stora order innebär alltid en risk", säger Paschalia Phillip, som driver ett litet skrädderi i Kijitonyama, strax utanför Dar es Salaams centrum. Vid stora beställningar måste Paschalia låna pengar på sitt bankkonto för att kunna göra de nödvändiga inköpen. Men den ränta hon betalar på sina korta lån är 20 procent per vecka (!), och om hennes kund dröjer med att betala – vilket inte är ovanligt – blir hennes likviditet ansträngd. "Om jag har möjlighet tar jag hellre pengar hemifrån för att göra inköpen", säger hon.

Att välbehövliga investeringar uteblir i både den informella och den formella sektorn leder till att produktionen och inkomstutvecklingen i landet hämmas. Trots att de senaste årens ekonomiska politik, med inriktning på privatiseringar och avregleringar, lett till en klart högre tillväxt i landet som helhet så har en stor del av befolkningen inte sett sin levnadsstandard öka i motsvarande grad.

Reformidéer från Peru

President Benjamin Mkapa, som till stor del varit den drivande kraften när det gäller de senaste årens reformpolitik, är naturligtvis väl medveten om problemet. Det var därför ingen tillfällighet att han bjöd in den välkände peruanske utvecklingsekonomen Hernando de Soto till ett möte i Dar es Salaam hösten 2003. De Sotos teorier går till stor del ut på att försöka förklara varför länder som överger

planeekonomi för marknadsekonomi inte alltid får en snabb, och framförallt utbredd, välbefinningsökning. Problemet med vad de Soto kallar "dött kapital", det vill säga att befintliga tillgångar inte kan omvandlas till kapital, ser ut att vara en realitet i Tanzania.

De Sotos institut i Lima – *Institute for Liberty and Democracy* (ILD) – fick i uppdrag att utarbeta en rapport om hur ett reformprojekt i syfte att formalisera den informella sektorn i Tanzania borde se ut. Rapporten utgör basen för det projekt som inleddes i slutet av förra året. Norska staten har skjutit till 50 miljon norska kronor för att finansiera de initiala kostnaderna. Projektet består av fyra faser, enligt den modell om ILD utarbetat. "Vad vi gör nu i fas ett är att ta reda på mer exakt vilka hinder som finns för mindre företag att växa. Det får sedan bestämma hur reformprogrammet skall utformas i detalj", säger Ladislaus Salema, som är inhemsk chef - koordinator - för reformprojektet. I fas två gäller det att bestämma vad som skall göras. I nästa skede kommer fas tre, som är det faktiska genomförandet, implementeringen, av reformerna. I fas fyra skall åtgärder garantera att förändringarna av reformerna blir bestående. "I den sista fasen, fas fyra, måste vi se till så att de förändringar vi genomför också leder till något konkret, det vill säga att reformerna leder till varaktiga positiva förändringar", säger Salema. Detta är viktigt att påpeka då reformerna i annat fall kan komma att begränsas till att vara rena pappersprodukter.

De första stegen

Även om det i detalj ännu inte är bestämt vilka förändringar som kommer att genomföras så är det främsta syftet klart, nämligen att identifiera tillgångar och säkra äganderätten av dem. Flaskhalsar när det handlar om den tid det tar att registrera nya företag skall också identifieras och åtgärdas. Viktigt är också att skapa förutsättningar för ordentliga värderingar av tillgångar. Dessa förändringar innebär att många regelverk måste moderniseras. I framtiden skall det alltså vara möjligt också för mindre företag att växa med hjälp av lånade pengar. De två förberedande faserna i det nyss påbörjade reformprojektet kommer att ta mellan 2,5 och tre år. Hur lång tid det kommer att krävas för att slutföra hela reformprojektet är det idag ingen som svara på. Även om slutförandet dröjer till år 2015, det år då millenniemålen skall vara uppfyllda, kan vi ändå vara stolta", säger Ladislaus Salema.

Fördelar

"Vi måste se till att de som reformerna är riktade till, alltså mindre företagare, själva ser fördelar med att gå in i den formella delen av ekonomin. Om de tvingas in blir det mycket svårt att lyckas", säger Salema,

som därmed menar att kommunikationen med alla inblandade parter blir mycket viktig.

De positiva effekterna av reformerna väntas komma efter tre år. Full effekt väntas efter omkring sex år. Enligt beräkningar från ILD och universitetet i Florida, USA, uppskattas dessa till en ökning av den årliga tillväxttakten av BNP med 0,8-1,5 procentenheter. Effekterna kan tyckas blygsamma, men med en konstant ökning av tillväxttakten blir de positiva effekter på längre sikt betydande. Dessutom är uppskattningen av tillväxtökningen mycket försiktig. Den bygger nämligen på beräknade effekter av endast några av de planerade reformerna, och att dessa blir till 60-80 procent genomförda.

Erfarenheter från tidigare liknande projekt, till exempel i Peru på 1980-talet, visar att dessa lett till betydande välbefinningsökningar för den fattiga delen av befolkningen.

En faktor som talar till projektets fördel i Tanzania är att det finns ett naturligt konkurrenstryck på bankerna att öka den "vanliga" bankutlåningen. Den hårdare konkurrensen, till följd av många nya banketableringar, tillsammans med låga räntor på alternativa placeringar samt nyligen introducerade offentliga garantier när det gäller lån till små och medelstora företag har gjort att bankerna faktiskt redan ökat utlåningen. Klart är att många banker redan idag anser att lån till små företag, har stor potential. Om nya regler gör det möjligt att öka utlåningen till mer begränsade risker är det därför mycket som talar för att utlåningen till mindre företag tar fart.

Problem och risker

Ett framgångsrikt projekt kräver att reformerna verkligen genomförs som planerat, och det kräver i sin tur uthållighet bland politiker och ekonomer. Finns det då någon risk för att projektet kommer att misslyckas?

President Mkapa, som till stor del varit drivkraften bakom projektet, avgår senare i höst. Det är oklart hur starkt stödet är för projektet på andra håll inom regeringspartiet. När det gäller de senaste årens reformpolitik så har många politiker

Konsthandlare på gatan i Zanzibar Town

Kokkär och khangas/kitenges till försäljning

försökt knipa politiska poäng genom att kritisera privatiseringar och andra reformer om dessa inte omedelbart lett till förbättringar. De senaste årens reformer har ofta inneburit förlorad politikermakt, vilket kan vara svårt även för medlemmar av ett revolutionsparti, som haft makten i över fyrtio år, att acceptera.

Ladislaus Salema tror dock inte att Mkapas avgång hotar projektets genomförande. "Jag har svårt att se hur någon skulle kunna stoppa reformerna med motiveringar att det är bra som det är i dag", säger han, men poängterar samtidigt att många i landet måste ändra sitt sätt att tänka för att projektet skall bli lyckosamt.

Motstånd på landsbygden

För att projektet blir framgångsrikt krävs att det genomförs även på landsbygden, och just det har varit problemet med tidigare reformer. Bland lokala politiker är motståndet gentemot nymodigheter ibland stort, vilket tidigare ofta lett till fördröjningar och halvhjärtade genomföranden.

Viktigt är också att nå ut med information till dem som projektet är riktat till – mindre företagare och bönder. För att cashewnötsodlaren Mohamed skall kunna dra fördel av att ha möjligheten att låna så måste han veta hur man gör för att ansöka om ett lån. Och Hamisi måste veta hur han skall göra för att registrera sin livsmedelsbutik. Tar det för lång tid, och om det dessutom kostar mycket pengar, kommer han förmodligen att fortsätta som idag. "Om jag ser folk på gatan som ser ut att komma från skattemyndigheterna så skyndar jag mig att stänga butiken", säger han.

Idag ser han ingen fördel med att registrera sin affär och därmed betala skatt. Men om det i framtiden blir enklare, och om det samtidigt leder till möjligheten att låna pengar till en rimlig ränta så att han därmed kan utveckla sin verksamhet, kanske han kan komma att ändra uppfattning.

För alla kan inte ha samma tur som den gatuförsäljare i Dar es Salaam, som nyligen vann en miljon shilling i ett lotteri. "Jag skall utveckla min affärsverksamhet", sade han till inhemska medier.

Pär Krause
Frilansjournalist, Dar es Salaam

Ökat bistånd hjälper inte

Vi hade varit på bio nere i stan och satte oss i bilen. Vi upptäckte snart att vi körde mot enkelriktningen på den mörka esplanaden och körde fram till en upplyst bensinstation där det gick lätt att vända. Men där hejdades vi av tre uniformerade män med automatvapen. De förklarade bryskt att vi begått ett så allvarligt trafikbrott att vi måste föras till polisstationen för förhör.

De tre männen steg med sina vapen in i baksätet på den fyrhjulsdrivna Toyotan (med lastflak) och började dirigera oss mot polisstationen. Efter en stund stod det klart att vi inte alls var på väg mot någon polisstation. Vi dirigerades runt i centrum av Dar es Salaam och avsikten var att vi mot en liten summa skulle slippa våra passagerare.

Nu hade vi bestämt att sitta tysta, inte ge oss in i någon förhandling i bilen men gärna ta den på stationen. Efter några varv började de tre bli oroliga, frågade om vi tillhörde någon ambassad. Inget svar. Efter ytterligare något varv bad de oss stanna, hoppade ur med uppmaningen att aldrig mer köra mot enkelriktningen.

Förmodligen var de tre inte trafikpoliser med rätt att ingripa. De såg en möjlighet att skrämma några slarviga trafikanter på en liten summa pengar. (Vi hade råkat ut för en liknande händelse en gång tidigare)

Polisväsendet i Tanzania hör till de områden där korruptionen har varit svårast att bekämpa - enkäter i befolkningen tyder snarast på att den ökat under senare år.

1995 avgick president Ali Hassan Mwinyi. Hans ämbetsperiod präglades av liberalisering av ekonomin men också av "statlig" korruption på hög nivå och omfattande missbruk av bistandsmedel.

Hans efterträdare Benjamin Mkapa såg riskerna och förklarade i en intervju under valrörelsen 1995: "Korruption är en allvarlig sjukdom, den hindrar rättvisa och hederlighet. Den har nått en nivå där den är ett allvarligt hinder mot utvecklingen. ...Politisk korruption uppfattas som att via ett ämbete kunna berika sig själv."

Löftet att göra slut på korruptionen präglade Mkapas valkampanj 1995. Omedelbart efter makttillträdet 1996 tillsatte han en korrupsionskommission under domaren och före premiärministern Joseph Warioba. Denna lämnade vid slutet av året sin rapport på 450 sidor och med

över 100 typer av mutor och bestickning. Den visade att korruptionen var utbredd på alla nivåer: liten korruption bland lärare, läkare poliser, åklagare, domare, journalister och tjänstemän som sysslade med tillstånd, handels- och transportlicenser samt stor korruption där tjänstemän högt upp i regeringen var involverade. Den rör oftast stora ekonomiska projekt som utförs av stora entreprenörsföretag eller import och export.

Joseph Warioba, författare till 1996 års korrupsionsrapport. Foto USAs ambassad

Vad har hänt efter 1996?

Sedan Wariobarapporten lämnades har nästan nio år förflutit. Har korruptionen minskat?

Vid ett seminarium i Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala i början av september redovisade Brian Cooksey en detaljerad analys av korruptionen i Tanzania genomförd vid Tanzania Development Research Group. Cooksey noterade att det ofta – men inte alltid – finns ett samband mellan korruption och tillväxt i ett land. Andra viktiga faktorer är administrativ effektivitet, lagtillämpning, politisk stabilitet och kvaliteten på kontrollsystemen. Om man analyserar Tanzania utifrån dessa faktorer finner man att korruptionen på en del områden har minskat och är oförändrad på andra medan den politiska stabiliteten och rättsväsendet försämrats

I en jämförelse med 17 afrikanska stater har Tanzania från ett bottenläge 1998 (bara Kamerun var sämre) gradvis segat sig upp på skalan och låg 2004 på en tiondeplats.

Cooksey anser att småkorruptionen tycks ha minskat när det gäller utländska och lokala affärer och investeringar medan den inte har avtagit i offentlig service som polis, sjukvård, undervisning m.m. Enligt enkäter bland medborgarna har denna korruption snarast ökat.

Den stora korruptionen är omöjlig att kvantifiera precist - Det finns dock inte mycket som tyder på att den stora korruptionen i byggnadsindustrin, liksom anbudsförfarande, upphandling, missbruk av centrala fonder och bistandsmedel samt naturresurser på något sätt är under kontroll.

Den politiska korruptionen utövas av den styrande politiska klassen i syfte att hålla sig kvar vid makten. Den har inte nått de nivåer som är vanliga i instabila afrikanska länder med stora interna motsättningar. Tanzania är relativt förskonat från stridigheter och våld och regeringen har därmed förmått hålla sig över etniska, religiösa, regionala och kulturella motsättningar. Den politiska stabiliteten har dock försämrats kraftigt på senare år främst på grund av det dödläge som i Zanzibar uppstått mellan regeringspartiet och oppositionspartiet CUF. Även om situationen är under kontroll på fastlandet finns oroande tecken på möjliga konflikter baserade religion och på en tidsinställd bomb av massvält, ökad ojämlikhet och arbetslöshet.

Mkapa ändrade attityd

Mkapa började som nämnts sin presidentperiod med ett slags korståg mot korruptionen. Sedan dess har tonläget ändrats. Tidningar som beskyllt regeringen för korruption får veta att de själva inte har rent mjöl i påsen och påtagligt irriterad blir presidenten när pressen antyder att korruptionen är värre än för två årtionden sedan: "...vilket är svårare korruption: när du måste muta för att få såpa, toalettpapper, mat och öl eller när du mutar en polis för att komma undan en trafikförseelse eller en domstol för komma från ett brott som du begått". De mutade definieras som offer för kriminella bestickare.

Vid ett möte med partiledningen 2003 uppmanade han partimedlemmarna att upphöra med smutskastning av varandra men att å andra sidan inte dölja korruption där man har bevis, "...men rikedom är inget bevis på korruption".

När Mkapa kom till makten 1996 deklarerade han sina tillgångar offentligt och tvingade regeringen att göra samma sak. Efter valet 2000 ställdes inga sådana krav.

Korrupsionsbekämpningens klena resultat togs upp av en grupp tanzanier som numera bor i Holland när de mötte Mkapa i slutet av september. Han betonade att resultatet av korrupsionsbekämpning inte kan mätas enbart genom att se hur många som fällts i domstol. Det är svårt att nå framgångar i domstolar, många har åtalats men sedan

"Även om det finns många brister i vår kunskap (om korrupsionens omfattning) finns inga klara bevis som kan användas för att motivera ytterligare ökningar av utvecklingsbiståndet till Tanzania"

Brian Cooksey, Tanzania Development Research Group

friats. Han ville dock påminna om att under hans period som president har 403 tjänstemän avskedats, 362 avstängts för viss tid och 459 fått en reprimand. Antikorrupsionsbyrån har fått in 6.190 anmälningar. Av dessa behandlas fortfarande 3.643 medan 44 personer har dömts.

Partiets presidentkandidat Kikwete har intervjuats och lovat hårdare tag mot korruptionen. (Tidningskrönikan 25/10)

Biståndsgivarnas roll

Brian Cooksey noterade att relativt färska erfarenheter glöms av både givarorganisationer och mottagarländer när det gäller att motivera nästa biståndsrunda:

"De många internationella initiativ som syftar till att minska/eliminera fattigdom - speciellt i Afrika - har vanligtvis ignorerat den kunskap som finns om biståndets (in)effektivitet och den moraliska risker som finns inneboende i biståndsberoende.

I en miljö där biståndslobbyisterna blir allt fler är varnande röster inte särskilt välkomna.

Mina undersökningar leder mig till slutsatsen att det under rådande förhållanden inte finns några skäl grundade på erfarenhet som säger att ytterligare ökning i biståndet skulle öka Tanzanias möjligheter att signifikant minska fattigdomen eller åstadkomma en hållbar ekonomisk tillväxt. De grundläggande problemen tycks vara att givarorganisationernas policys att gynna fattigdomsbekämpning och tillväxt systematiskt omintetgörs i genomförandefasen av dålig ledning och korruption som fortsätter att karaktärisera både centrala och lokala organ. Dålig ledning innebär ostraffad korruption i hela den statliga byråkratin, brist på ansvarsutkrävande, ineffektiv och orättvis hjälpverksamhet, maktlost rättsväsen, och kontraproduktiva ekonomiska bestämmelser.

Att Tanzania fortfarande är ett relativt fredligt land kan man mer tacka lugnet hos dess lidande befolkning än klokheten hos dess härskare.

Tanzanias stjärna har stigit på givarnas himmel som ett resultat av att Mkapa genomfört externt påtvingade ekonomiska reformer. Tillväxten över genomsnittet av bruttonationalinkomsten förklaras till stor del av gruvarbete och turism inte jordbruk och andra sektorer som minskar fattigdomen."

Oloph

Presidentkandidaterna:

Tio äldre män och en kvinna

Tio kandidater, nio män och för första gången en kvinna, ställer upp i det uppskjutna presidentvalet i Tanzania.

Jakaya Mrisho Kikwete (53) är den givne segaren i alla opinionsundersökningar. Han är regeringspartiet CCM:s kandidat och landets utrikesminister sedan 1995. Han anslöt sig till Chama Cha Mapinduzi redan 1975 då partiet fortfarande hette Tanzanian African National Union (TANU) där han arbetade som regional sekreterare efter studier i ekonomi vid universitetet i Dar es Salaam. Han har tidigare även varit finansminister 1994-95, minister för vatten, energi och mineraler 1990-94 och dessförinnan biträdande minister i samma departement 1988-90. Han har suttit i parlamentet sedan 1988.

Kikwete har även gjort en militär karriär med start som löjtnant 1972. Han är numera överstelöjtnant.

Kikwete föddes den 7 oktober 1950 i Msoga i Bagamoyodistriktet.

Ibrahim Lipumba (56) är ordförande i det största oppositionspartiet Civic United Front, som är starkast på öarna i Zanzibar men som på senare år gjort betydande framsteg även på fastlandet. Han föddes 1952 i Tabora, har en doktorsgrad i ekonomi och har tjänstgjort som professor vid universitetet i Dar es Salaam där han hade en 19-årig karriär.

Han har även forskat vid Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala. Åren 1991-93 var han ekonomisk rådgivare till president Ali Hassan Mwinyi som efterträdde Nyerere och som genomförde en liberalisering

landets ekonomi. Lipumba var professor i utvecklingsekonomi vid Williams College i USA 1993-95. Han driver tesen att Tanzania inte kan bekämpa fattigdomen på landsbygden med mindre än att man satsar mer på ett effektivare jordbruk.

Årets val är hans tredje försök att bli president efter att ha förlorat mot Mkapa 1995 och 2000. Då han fick 6 respektive 16 procent av rösterna.

CUF är ofta beskyllt för att vara ett huvudsakligen islamitiskt parti vilket kraftfullt förnekas av partiet som påpekar att många kristna sitter i organisationen.

Freeman Mbowe (44) är en affärsman och politiker, ordförande i Chama Cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA) - partiet för demokrati och utveckling. Han har ett diplom i undervisning och är medlem av parlamentet sedan 2000. Mbowe har blivit mest omskriven för att som enda partiledare har använt sig av en helikopter för att flyga runt till valmötena. På Pemba vägrades han landa med hänvisning till luftfartsbestämmelser och i Kilimanjaro tillät valkommissionen honom att hålla valmöten i tre av nio planerade valkretsar.

Augustine Mrema (60) är en av landets färgstarkare politiker. Han var inrikesminister på enpartitiden. Han förlorade 1995 kampen om presidentposten som kandidat för National Convention for Construction and Reform (NCCR) och förlorade även 2000 nu som kandidat för Tanzania Labour Party (TLP).

Leonard Shayo (57) överraskade många när han för ett par år sedan beslöt bilda

ett nytt parti, Chama Cha Demokrasia Makini (Partiet för verklig demokrati). Han hävdade att inget existerande parti hade förmågan att dra Tanzania ut ur svälten. Shayo har en doktorsgrad i matematik vid University of London och en masterexamen i datavetenskap. Han lämnade i början av 1995 sin tjänst som professor vid universitetet i Dar es Salaam för att ge sig in i presidentvalskampanjen.

Christopher Mtikila (55) är Tanzanias mest kontroversiella politiker och har vid otaliga tillfällen kommit i konflikt med lagen. Vid ett tillfälle dömdes han till ett års fängelse för uppvigling och för att ha hetsat åhörare. Han är präst i Full Salvation Church och kämpade i många år innan hans Democratic Party erkändes och registrerades som politiskt parti.

Edmund Sengondo Mvungi (53) ställer upp för National Convention for Construction and Reforms (NCCR). Han är advokat och människorättsaktivist och var till nyligen lektor vid universitetet i Dar es Salaam.

Anna Claudia Senkoro (43) skrev historia när hon blev den första kvinnan i Tanzanias historia att ställa upp som presidentkandidat. Hon företräder Progressive Party of Tanzania (PPT).

Paul Henry Kyara (58) tävlar för det ganska okända Sauti Ya Umma (SAU) Folkets röst.

Emmanuel Makaidi (62) är en färgstark oppositionspolitiker som representerar National League for Democracy (NLD) vars ordförande han också är.

Tumaini:

Hem för gatubarn ger hopp

Svetan har inlett samarbete med Tumaini Children's Center i Bukoba och beviljats biståndsmedel från SIDA via Forum Syd. Projektet har till syfte att återanpassa gatubarn till ett vanligt barn- och ungdomsliv genom att ta emot dem i ett hem, låta dem bearbeta sina traumatiska upplevelser, komma ifatt i sin skolgång och om möjligt återknyta till sina familjer och hembyar. Under september besökte Maria Jerkland Åberg och Katarina Beck-Friis Kageraregionen och följde arbetet under tio dagar.

Redan när vi lämnade Entebbes flygplats för resan med landrover mot Bukoba kändes allt välbekant. Kanske ligger det sanning i vad Rolf Edberg sa, att det ligger i generna – att vi genast känner oss hemma i Östafrika. I varje fall blev det en angenäm resa utan andra äventyrligheter än inköp av torkade växtfibrer att användas som badborstar. Längs vägen var det full aktivitet av försäljning och transporter av olika slag. En man hade helt sonika lagt en stor levande gris tvärs över pakethållaren på sin cykel och surrat fast den där under färd.

Vi blev mötta av syster Debora och syster Adventina som också installerade oss på kyrkans guesthouse vid Victoriasjön. Där hade vi det utmärkt med god mat och trevnad. Till trevnaden räknade vi också alla fåglar som höll till i trädgården och emellanåt väsnades å det förskräckligaste. På kvällarna njöt vi av cikadornas ljud och på morgnarna väcktes vi av böneutroparen, som också verkade ha till uppgift att väcka stans alla tupper.

Gatubarnen i Bukoba

Projektets syfte är att ta sig an gatubarn i Bukoba och ge dem möjlighet att återvända till sina hembyar. Man vet inte hur många barn det handlar om men en uppskattning är att det finns mellan 2000

och 3000 sådana barn i Bukoba och andra tätorter. Orsaken är ofta splittrade hem och trasiga familjer i AIDS-sjukdomens spår. Många av barnen har farit väldigt illa och blivit utnyttjade på olika sätt. De löper också stor risk att bli smittade av HIV. Ibland kan de själva ha gjort något rackartyg och ställt till det för sig eller också har de hört talas om det lockande fria livet i stan genom någon äldre kamrat och därför gett sig av.

Vi träffade en pojke som hade vägrat att dra ner byxorna för en man och därför blev straffad genom att bli slängd i elden. Han fick svåra brännskador på en fot och fick vara på sjukhus i flera veckor. En annan som inte kunde betala en skuld blev helt enkelt nerstucken och hans liv gick inte att rädda, trots att kamraterna fick iväg honom till sjukhuset väldigt snabbt. Barnen håller ihop och mun till mun sprids att de kan få hjälp genom Tumaini.

Kyakailabwa

Hittills har första anhalten för gatubarnen varit syster Deboras veranda, men nu har man renoverat och utrustat en gård i Kyakailabwa i utkanten av Bukoba. Där finns plats för 20 barn. När de kommer får de först tvätta sig och får rena kläder och mat. De väljer själva att komma och de berättar så mycket de vill om sina liv för en fältassistent eller för diakonen som finns på centret. De blir inskrivna i en bok och man följer barnen under lång tid. På centret får de bo och gå i skolan, men också hjälpa till genom att hämta vatten och ved.

I shamban finns uppvuxna kaffebuskar och bananplantor och meningen är att man skall kunna bli självförsörjande med grönsaker och eventuellt också hålla höns. Vatten måste hämtas från floden, det tar bara en kvart att gå dit! Tidigare fanns en vattenledning som nu har förfallit och den lokala vattenmyndigheten säger att man kommer att reparera den. Det är förstås osäkert när det kommer att ske och vad det kommer att kosta. Elektricitet saknas också, men en stor ledning går inte alltför långt ifrån byggnaderna och man hoppas småningom kunna dra en ledning till centret.

Styrelse och medarbetare

Tumaini Children's Center leds av en styrelse inom Evangelical Lutheran Church of Tanzania/Northwestern Diocese (ELCT/NWD) med syster Debora Brycke som ordförande. Övriga ledamöter är ELCT/NWDs generalsekreterare Godwin Lwezaura, ordförande för HUYAWA-projektet, ledamöter från kyrkorådet men också från länsskolnämnd och socialförvaltning. Kontaktman är biträdande generalsekreterare Christopher Mbuga. Vi träffade styrelsen vid flera tillfällen och hade möjlighet att diskutera våra förhoppningar och erfarenheterna från besöket med dem.

Syster Adventina är direktor och ansvarar för helheten på centret. Syster Ester sköter administration och bokföring, medan diakonen Damalice tar emot barnen när de kommer tillsammans med fältassistenterna Michael Kifungo och Goodcelda Rwechungo, vilka arbetar uppsökande och nära barnen. Övrig personal är kock, husfar och husmor, vaktman.

Centret kan ta emot tjugo pojkar och man håller på att ställa i ordning ett särskilt hus för flickor och för barn med särskilda behov. Det betyder barn som är HIV-smittade eller har andra problem. Där tänker man också inrätta ett rådgivningscenter för att ge barnen möjlighet till terapeutiska samtal och annan behandling som kan hjälpa dem att bearbeta sina traumatiska upplevelser. För den uppgiften och för att handleda personalen önskar man sig en barnpsykolog, en volontär med kulturkompetens.

Personalen är inte helt fulltalig ännu, utan man söker efter en eller flera personer som kan ta sig an jordbruket och också anlägga en fotbollsplan inom området.

Barnens skolgång

Tumaini har en egen lärare, Samadu Rugaimukamu, som arbetar med barnen i små grupper för att anpassa dem till den vanliga skolan. Centret driver också en MEMKWA-klass för barn som bor i Bukoba hos någon anhörig eller i fosterfamilj, men som har varit gatubarn och försummat sin skolgång. MEMKWA betyder skola för dem som missat eller

Centrets direktor syster Adventina högtidstalar vid invigningen

Undervisning av "drop-outs", ungdomar som inte fullföljt vanliga skolan.

blivit "dropouts". Den är gratis och man behöver inte ha skoluniform. För närvarande är 75 barn inskrivna där och hälften av dem är flickor. MEMKWA är indelat i tre stadier med prov efter varje. Efter avklarade prov kan man få börja i yrkesskola, vilket redan flera barn har gjort.

Förutom centret finns också flera fosterfamiljer som tar sig an barn för kortare eller längre tid.

Det var glädjande att se den omsorg familjerna visade dem. Själva visade barnen också stolt fram sina övningsböcker från skolan för oss. Centret har kontakt med polisen, socialtjänsten och sjukvården när det behövs, men även för att påvisa att gatubarnen är hela samhällets ansvar.

Idrottsklubben

Tumaini Sports Club, som har ungefär 120 medlemmar, är öppen för alla barn oavsett om de är inskrivna i Tumaini eller inte. De spelar fotboll på strandängarna vid Victoriasjön fyra gånger i veckan, medan

en del pojkar ägnar sig åt akrobatik. Två instruktörer jobbar med barnen mot en mindre ersättning. Fotbollskläder och skor får man genom Förenade Arabemiratens flygbolag. De berättade stolt att de vunnit två fotbollsmatcher mot en secondary school. Sport- och fritidsaktiviteter för flickor saknas ännu.

Högtidlig invigning

Tumaini Children's Center invigdes med pompa och ståt. Vi fick tillfälle att klippa bandet som öppnade det officiellt och det kändes högtidligt. Mycket folk hade inbjudits och domprosten Nshombo förrättade invigningen.

Ärkebiskopen var en annan viktig talare som påpekade att alla barn har rätt till omvårdnad och utbildning, var och en efter sin förmåga till hela samhällets glädje.

Flera talare gav syster Debora stort erkännande för hennes outtröttliga arbete bland utsatta barn först genom HUYAWA och nu genom Tumaini. Barnen framställde

också sina liv och erfarenheter i en uppskattad rap i Hip Hop-stil. Två TV-kanaler bevakade evenemanget men eftersom hela Tanzania var strömlöst den kvällen, kunde vi inte se programmen. Reportrar från lokalpressen var också där, men ingenting syntes i tidningarna medan vi var kvar i Bukoba.

Barnens berättelser

Vi tillbringade en hel del tid med barnen. De berättade sina livshistorier för oss. Särskilt berörda blev vi av Enok, som medan han berättade snodde ihop sin tröja tills den bara blev till två bollar som han höll framför sig. Han och en bror hade blivit ensamma kvar i sin familj. De hade fått bo hos en faster som var häxa, brodern dog och fastern hämtades till slut av polisen för barnamord. Han var trots sina upplevelser en härlig och social unge. De andra historierna var lika sorgliga och vi slogs av den respekt

Det blev en riktig fest....

barnen visade varandra medan man berättade sin historia. Vi upplevde också en fin stämning och medkänsla från personalen som arbetar med glatt humör trots ofta långa dagar. Vi kände oss styrka av det, fastän vi själva mest blev rörda av berättelserna.

Vi fick också vara med om ett seminarium för barnen där en evangelist som tidigare själv varit gatubarn pratade om hur viktigt det är att man själv bestämmer över sitt liv, att man måste välja. En teatergrupp spelade en pjäs om vådan av alkohol och om riskerna för HIV/AIDS. Sportaktiviteter stod också på programmet och barnen fick glass och till slut en festmåltid med läsk till alla.

Hem till byn

Några barn skulle återvända hem och andra skulle besökas för "efterkontroll" och därför reste vi i två dagar i Karagwedistriktet. En pojke bodde väldigt långt borta och man förstod inte hur han kunnat ta sig ända till Bukoba på egen hand, när det tog oss nästan en hel dag med bil att komma fram. I en familj

Fotbollslaget tränar på strandängarna invid ruinerna av Bukobas "boma"

blev vi väldigt väl mottagna och fick en bananstock och massor av jordnötter att ta med hem till centret. Pojken i den familjen hade stulit pengar för att ta sig till Bukoba, men han var nu återförenad och synbarligen förlåten och välanpassad i sin familj och skola.

Andra dagen i Karagwe kom det ett enastående åsk- och regnväder, så att vi blev tvungna att stanna en extra natt. Som extra bonus fick vi uppleva en alldeles fantastisk vacker soluppgång, fast vi tyckte att solen stod på fel sida om vägen. Tydligt för vi ett stycke rakt norrut fast vi trodde vi för mot söder.

Tumaini i framtiden

Det är uppenbart att gatubarnen lever under mycket svåra förhållanden och är utsatta för alla slags övergrepp och utnyttjande i den miljö de lever. Vi kände verkligen att man ville satsa på dessa barn och ge dem en chans. För oss kändes det också angeläget att fortsätta stödet.

I samtalen med styrelsen fick vi klart för oss att de ser Tumaini som en viktig verksamhet. Inom kyrkan är man väl medveten om genderfrågorna och för närvarande finns en expert som arbetar med mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors rättigheter och frågan om våld mot kvinnor. Styrelsen inser att projektets ekonomiska situation kan innebära begränsningar och uttryckte sin tacksamhet över Svetans engagemang.

Det är ju sant som Christopher Mbuga sa, att för svenskar verkar Tanzania på något sätt vara smittsamt och att det är en särskild gåva vi har fått, att förvalta vänskapen mellan våra länder. Det är därför sannolikt att Svetan kommer att ansöka om pengar från Forum Syd för

Flickan Vumilia fick ett nytt hem hos en äldre syster

2007 och framåt, under förutsättning att verksamheten fortsätter som hittills och att vi får nöjaktiga rapporter från projektet.

Du som personligen vill stödja Tumaini Children's Center kan skicka din gåva

till Bukobahjälpens bankgiro 5405-3723. Bukobahjälpen är den organisation i Sverige som förmedlar gåvor direkt till projektet.

Text och bilder: Katarina Beck-Friis och Maria Jerkland Åberg

Tepaus på verandan tillsammans med fältassistenten Michael Kifungo

Medverksta'n

Rullande butik för rättvisare handel

Vill du ha medverkan från Medverksta'n?

Kontakta Olle Wallin
e-post: medverkstan@tele2.se
mobil: 070 22 55 057

Hitta dina julklappar på

www.watatu.se

Kangor, Vitenge

Bärsjalar

Böcker om afrikansk textil

Karibu!

www.tupo.se

**Konsulter för
internationella uppdrag
och utvärderingar**

Semester på Zanzibar?

Boka in

Nya Paje Ndambe

tel +255 747 863421

sms +255 748 453 232

e-post booking@ndame.info

www.ndame.info

Inte bara killar

Sober Tanzania är en växande organisation. Fler klubbar bildas och den landsomfattande fotbollsturneringen Sober Super Cup lockar många lag. Men medlemmarna är övervägande män. Nu har Ungdomens Nykterhetsförbund (UNF) haft två volontärer – Gabriella och Carin – på plats på ungdomscentret Tabara utanför Dar es Salaam. De fick veta att fotboll var för grabbigt och frågade då tjejerna i bostadsområdet kring Tabara vad de ville göra i stället. Svaret blev korgboll och nu är träningen igång. Gabriella gissar att de tanzaniska ungdomsledarna aldrig reflekterat över varför de var så få tjejer på centret. Nu vill ledarna förändra situationen. Generalsekreterare Fabian Nking'wa vill bjuda in ungdomarnas föräldrar för att visa vad som görs så att de släpper iväg sina döttrar. Självklart måste också tjejer få ta plats och vara delaktiga i organisationen Sober Tanzania.

I den pågående insamlingen i TV1, Världens barn, ingår intervjuer med utsatta barn, bl a från Sober Super Club i Tabara.

IOGT-NTOs tidning Utblick

Darwins mardröm

Den otäcka filmen Darwin's Nightmare från Mwanza som Fredrik Gladh presenterade i förra Habari har nu haft officiell Sverigepremiär. Den 18 november presenterades filmen i Kulturradiation och samma dag recenserades den i Dagens Nyheter av Eva af Geijerstam.

Forum Syd 10 år

Den 11 och 12 november firade Forum Syd sitt 10-års jubileum med ett stort seminarieprogram på Quality Hotel i Nacka med fest på Disellverkstaden i gamla Atlas Copcos verkstäder. Överraskande och fascinerade gästtalare var indiskan Vandana Shiva som var på besök med anledning av filmen "Bullshits" sverigepremiär. Shiva arbetar för småskaligt jordbruk med korta transporter och är emot genmanipulation och kemikalier i jordbruket. Ett av de många seminarierna hölls av föreningen Safina som fått hit koordinatören Alexander Nyamiti från Mwanza för att berätta om upplysningsprogrammet Action Against Aids, AAA-Network. Även Eleonor Saulo som utarbetat metodiken och startade programmet medverkade. Se Habari nr 4 2004.

Eleonor Saulo vid Forum Syds jubileum

Snäckskal och strutsägg blev pärlor

Två nya sensationella fynd i Afrika vänder upp och ned på forskarnas kunskap om våra förfäders intelligens. Hittills har forskarna menat att människan inte var kapabel att tänka på annat än mat och överlevnad fram tills för 45000 år sedan, då grottmålningar skapades i europeiska grottor. De nya fynden består av smycken, som är hela 70-75000 år gamla, och de vittnar om att deras skapare kunde tänka symboliskt och abstrakt, långt innan de hittills äldsta kända europeiska bilderna skapades. Pärlorna har antingen använts till utsmyckning, till handel eller kanske för att visa grupptillhörighet, förklarar en av forskarna bakom fyndet, C Marean vid Arizona State University.

Mareans fynd kommer från nationalparken Serengeti i Tanzania och består av två pärlor gjorda av strutsägg. Även det nya cirka 75000 år gamla fyndet, som består av 41 små snäckskal med hål i, kommer från Afrika - från den arkeologiskt kända Blombosgrottan i Sydafrika. Hålen sitter på samma ställe på snäckskal och har likartade slitmärken. Enligt ledaren för projektet, C Henshilwood, tyder de likartade hålen och slitmärkena på att snäckskal har varit uppträdda på ett snöre och kanske har burits som ett halsband. Snäckskal har hyst en dvärgsnäcka, som levde i en flod cirka 20 kilometer från grottan de hittades i. Någon har alltså hämtat snäckskal i floden och burit upp dem till grottan, där de bearbetats och trätts upp på ett snöre. Forskarna har hittat spår av pigmentet rödockra på snäckskal. Det betyder att antingen snäckskal eller den person som har burit dem har prytt med rött pigment. Forskarna har tidigare hittat

70000 år gamla klumpar av röd ockra i Blombosgrottan. Klumparna såg ut som om de var dekorerade med ingraveringar. Fyndet av de nya snäckskalpärlorna stödjer nu teorin om att ingraveringarna skapats av människor. Smyckena tyder på att människor var i stånd att tänka abstrakt och kunde planera i förväg - och kanske även kunde prata - när de utvandrade från Afrika för omkring 45000 år sedan.

Källa: Forskning o Framsteg

Kvinnors rätt till jorden

På Nordiska Afrikainstitutet seminarium i september presenterades en avhandling om kvinnors ställning vid konflikter om mark. I Tanzania tillämpas för närvarande dubbel lagstiftning i fråga om rätten att disponera mark för jordbruksändamål.

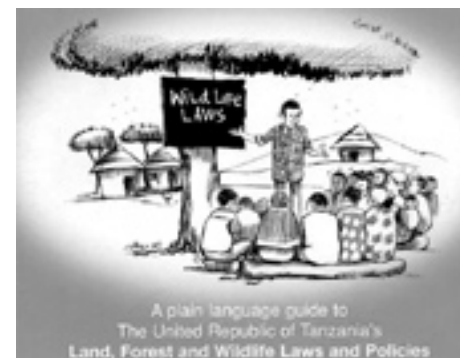
Dels finns nya landlagar antagna av landets parlament, och dels kan traditionella lagar användas i traditionella domstolar. De traditionella domstolarnas sammansättning och procedurer följer särskilda nationella regler, men själva lagarna är olika för olika etniska grupper.

Aida C Isinika och **Khamaldin Mutabazi** har undersökt hur man i två etniska grupper, Wabena i Njombe distrikt och Wasukuma i Maswa distrikt, har löst konflikter om vem som ska ha dispositionsrätt (land tenure) till jorden i de lokala samhällena. Konflikter av detta slag är sällan könsneutrala om de står mellan en kvinna och en man. Särskilt inte i Afrika där traditionella former av brukanderätt tillämpas. Kvinnor i Njombe har fler rättigheter till jord enligt traditionell lag.

Isinika och Mutabazi har studerat ett antal rättegångshandlingar för att undersöka om dessa kvinnor som har ett bättre samhällsklimat omkring sig är mer benägna att hävda sin rätt i domstol. Studien visar emellertid att männen fortfarande dominerar. Vidare har de traditionella domstolarna en benägenhet att bevara kulturella normer trots att de kan användas för att ändra praxis.

Isinika och Mutabazi anser att allmänheten måste utbildas om de fördelar som finns i de nya landlagarna. Det går också att förändra praxis i den traditionella rätten, men det måste vara en sista utväg.

Folke Strömberg

En guide till land- och naturresurslagar finns på www.Hakikazi.org

Höstmöte om val och demokrati

Torsdagen den 16 november hade Svetan sitt traditionella höstmöte, denna gång i form av ett seminarium om valet och utvecklingen i Tanzania i ABF:s lokaler på Sveavägen i Stockholm.

Vice ordförande Katarina Beck-Friis hälsade välkommen (ordförande Fredrik Gladh var för tillfället i Uganda på tjänsteuppdrag för Röda korset). Ett drygt 50-tal personer deltog och fick höra intressanta presentationer av professor Kjell Havnevik och före ambassadören i Tanzania Sten Rylander.

Båda är mycket välinformerade om utvecklingen i Tanzania och kända för Habaris läsare. Även i publiken fanns en imponerad sakkunskap, representerad av bl a Bertil Odén och Oloph Hansson.

Moderator var Marie Bergström från Svetans styrelse (Marie har bl.a. tidigare varit handläggare biståndskontoret i Dar). Marie ledde ledde diskussionerna på ett utmärkt sätt.

Som väl många vet så blev presidentvalet på fastlandet uppskjutet på grund av att en av vicepresidentkandidaterna avlidit. Så det valresultatet kunde vi inte diskutera, men det fanns så mycket annat att ventileras att moderatorn var tvungen att avbryta för att hålla den bokade tiden för lokalen.

Mycket av vad som avhandlades finns i artiklarna i detta nummer av Habari.

Lars Asker

Panelen: Från vänster professor Kjell Havnevik, moderatör Marie Bergström och ambassadör Sten Rylander

Oloph Hansson gör ett inlägg på mötet. I förgrunden Tove Strömberg, med Folke Stömberg bakom och redaktör Lars Asker längst till vänster

Resa längre bort?

Söker Du en pålitlig resebyrå? Då är vi rätt val!

Vi erbjuder:

✓ Kunskap ✓ Erfarenhet ✓ Specialpriser (Raptim)

Världen börjar i Tranås!

Välkommen!

Europa 0140 - 122 80
Afrika 0140 - 141 80
Övr. världen 0140 - 199 80
E-post: info@tranas-resebyra.se
www.tranas-resebyra.se

SPECIALITET: Flygresor till biståndsländer

**Ditt livs resa! Kultur, bad, klättring,
safari, allt kan upplevas i Tanzania.**

tel: 021-51075, 023-711666

mobil: 070-3233537, 070-2497853

internet: www.afrikaresor.se

mail: info@afrikaresor.se